శ్రీ రామకృష్ణ కథామృతము

నేడే కొనండి! (ప్రథమ భాగము) పదేపదే చదవండి!

శ్రీ "మ.—" చే వంగభాషలో విరచితమైన మూలగ్రంథమునుండి అనూదితము. నవభారత నిర్మాతయగు శ్రీ వివేకానందస్వామికి శ్రీరామకృష్ణ పరమహంస గురుదేవుడు. ఆ పరమహంసదేవుని దివ్య వచనామృతమును శ్రీ "మ.—" ఆనంద తన్మయతతో తాను వినినది వినినట్లుగ ఐదు భాగములుగ గ్రంథస్థ మొనర్చెను. అందు ప్రథమ భాగమిది.

ఆ అవతారమూర్తియొక్క వచనములు ఈ పుటలయందు మనస్సును పూర్తిగ ఆకట్టుకొనునట్లుగ అనువదింపబడినవి వీనిలో పరిష్కరింపబడని తత్త్వవిషయిక సమస్యలేదు, తొలగింపబడని ఆధ్యాత్మిక సంశయము లేదు. వివరింపబడని ఆత్మవికాసక విషయములేదు. ఆసక్తికరము. ఆధ్యాత్మికులకు ఒక వరప్రసాదము.

వెల: సాదా: రూ. 8—00

పుటలు: 240 + VIII ప్రథమ ముద్రణము కాలికో: రూ 12—00

* * *

శ్రీ రామకృష్ణ జీవిత చరిత్ర

రచయిత: శ్రీ చిరంతానందస్వామి

వంగభాషలోని మూలప్రమాణ గ్రంథముల ననుసరించి రచింపబడినది. ఇందు శ్రీరామకృష్ణుని జీవితాంశములు మృదుమధురమగు తేటతెనుగున సమగ్రముగ వివరింపబడినవి ఢిల్లీ సాహిత్య అకాడెమీ వారిచే ఉత్తమోత్తమ గ్రంథముగ నిర్ణయింపబడినవి.

శ్రీ రామకృష్ణజీవిత చరిత్ర ఆద్యంతము ఆత్మవైభవమే. దివ్యవైభవమే. ఇదియొక దెస కావ్యము. ఇంకొక దెస చరిత్రము. వెరసి తత్త్వ సంహిత. లేక దివ్య కావ్యము. ఈ శ్రీరామకృష్ణ జీవిత చరిత్ర శారదాకంఠము ఓంకారఘంట! రోమాంచములపంట.

—శ్రీ వేలూరి శివరామశాస్త్రి

...విమర్శక చక్రవర్తి...కీ. శే. శ్రీ కట్టమంచి రామలింగారెడ్డిగారి శ్లాఘామోదములనందిన మీ పూర్వ గ్రంథముల నిది రచనావైదగ్ధ్యమున...మించియున్నది. విషయౌదాత్త్యము రచనౌదాత్త్యముగా పరిణమించుట స్వాభావికమే కదా సిద్ధహస్తుల చేతులతో!

—శ్రీ కందుకూరి మల్లికార్జునం

It is bound to communicate to the reader the beauty and power of Sri Ramakrishnas' life.

—**Sri S. Radhakrishnan**

Classic...authentic...It will be a very valuable addition to the Telugu literature.

—**The Hindu**

పుటలు: 478 + XXX వెల: రూ. 10—00

ఇట్లు వ్రాయుడు: మేనేజరు, **శ్రీ రామకృష్ణ మఠము,** మైలాపూరు, మద్రాసు 600 004

శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ

సంపుటము 34 | 1977 - డిసంబరు : పింగళ - మార్గశిరము | సంచిక 12

విషయసూచిక

శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ

సంవత్సర చందా: **7-00.** జీవిత చందా: **100-00.**

విడి ప్రతి: **70** పైసలు.

శ్రీ రామకృష్ణ మఠము
మైలాపూరు
మద్రాసు 600004.

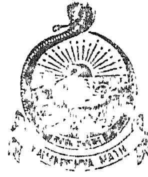
శ్రీ రామకృష్ణ మిషన్ - రాజమండ్రి

ఒక విన్నపము

దివి తాలూకాలోని ఊటగూడెం, గొల్లపాలెం, ద్వారక, ఈరాలి, శ్రీరాంపురం, హంసలదీవి, బాపన్నపాలెం, పాలకాయలతిప్ప - అను ఎనిమిది గ్రామములందుగల 950 కుటుంబములకు చెందిన 3,114 మంది ప్రజలకు సహాయ కార్యక్రమములను కొనసాగించుచున్నాము. ఇంతేగాక, ఇండ్లు కోల్పోయిన వీరందరికి పునరావాసము కలిగించుటకై 50 లక్షల రూపాయల వ్యయముతో 1,000 గృహములను నిర్మించవలెనని నిశ్చయించినాము. మీ అందరి సహకారముతో ఈ పథకము త్వరలో పూర్తికాగలదని భావించుచున్నాము. విరాళములకై మిమ్ములను అభ్యర్థించుచున్నాము. ఈ క్రింది విలాసమునందు **విరాళములు** కృతజ్ఞతతో స్వీకరింపబడును.

శ్రీ రామకృష్ణ మిషన్,
వీరభద్రపురం,
రాజమండ్రి – 533 101.

స్వామి నందానంద,
కార్యదర్శి.

ఉత్తిష్ఠత జాగ్రత ప్రాప్యవరాన్నిబోధత.

శ్రీరామకృష్ణ ప్రభ

సంపుటము 34 1977 – డిసెంబరు : : పింగళ – మార్గశిరము సంచిక 12

ప్రార్థన

ఓం తచ్ఛం యోరావృణీమహే, గాతుం యజ్ఞాయ, గాతుం యజ్ఞపతయే, దైవీస్స్వస్తిరస్తు నః, స్వస్తిర్మానుషేభ్యః, ఊర్ధ్వం జిగాతు భేషజం, శం నో అస్తు ద్విపదే, శం చతుష్పదే.

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః.

వర్తమానకాల దుఃఖములకు, భవిష్యత్కాల దుఃఖములకు, ఉపశమమును కలిగించు శుభకర్మలు ఏవియో, వాటిని మేము చక్కగా ఆచరింపగలుగునట్లుగా అనుగ్రహించమని భగవంతుని ప్రార్థించుచున్నాము.

మేము చేపట్టిన శుభకర్మలు, ఏ విఘ్నములును లేక వర్ధిల్లునట్లుగా అనుగ్రహించమని భగవంతుని వేడుకొనుచున్నాము.

శుభకర్మలను చేపట్టి దీక్షగా నిర్వహించుచున్న యజమానులకు (కర్తలకు) సత్ఫలితములు కలుగునట్లుగా అనుగ్రహించమని భగవంతుని వేడుకొనుచున్నాము.

శుభకర్మశీలురమైన మనము ప్రకృతిశక్తుల అనుగ్రహమునకు పాత్రులమగుదుముగాక.

సకల మానవ సంఘములకు క్షేమము కలుగునుగాక.

క్షుధారోగములను పోగొట్టెడి భేషజములైన పైరుపచ్చలు నిండుగా మెండుగా పెరుగును గాక.

ద్విపాదులైన సకల మానవులకు, చతుష్పాదులైన సకల జంతువులకు మంగళము కలుగునుగాక.

మన ఆధ్యాత్మిక, ఆధిభౌతిక, ఆధిదైవిక తాపములన్నియు శమించును గాక.

వివేకానందవాణి

ఒకప్పుడొక రాణి యుండెను. ఆమె పేరు మదాలస. ఆమె తన బిడ్డలందఱును జీవన్ముక్తులు కావలయునని కోరి యందులకై స్వయముగా శ్రద్ధ వహింపసాగెను. ఊయెలలో పరుండబెట్టి వారిని ఊచునపుడు — "తత్త్వమసి, తత్త్వమసి" (నీవే పరబ్రహ్మవు, నీవే పరబ్రహ్మవు) అని యామె జోల పాడుచుండెడిది.

వారిలో ముగ్గురు సన్న్యాసులైరి. నాల్గవ బిడ్డడు చక్రవర్తి యగుటకు దగిన శిక్షణను బొందుటకుగాను మఱియొక కాపురమునకు దీసికొని పోబడియెను. బిడ్డడు ఇల్లు విడుచునపుడా తల్లి వానికొక చీటినిచ్చి దాని నాతడు ప్రాయము వచ్చినపిమ్మట చదువుకొనవలయునని తెలిపెను.

దానిపై నిట్లు వ్రాయబడియుండెను :— "బ్రహ్మమే సత్యము. జగత్తంతయు మిథ్య. ఆత్మ హంతకాని, హతమగునదికాని కాదు. నిస్సంగుడవై జీవింపుము, లేదా సాధుసంగమున మసలుము." యువరాజై దానిని చదువుకొనినంతనే యాతడును సంసారమును త్యజించి సన్న్యాసి యయ్యెను.

త్యజింపుము, సంసారమును త్యజింపుము. వంట యింటిలోనికి జొరబడి యొక మాంసపు ముక్కను దినుచు, ఇంతలో ఎవ్వరైనను వచ్చి తమ్ము తఱుమగొట్టుదురేమో యను భయమున అటు నిటు జూచుచుండు కుక్కలవలెనున్నాము మనమిపుడు. దానికి బదులు సార్వభౌముడవై యుండి సమస్త ప్రపంచమును నీదియే యని గ్రహింపుము.

సంసారమును త్యజించిననే కాని యీ మనోభావము నీకు అలవడదు, సంసార త్యాగానంతరమే అది నిన్ను బద్ధుని జేయుట మానును. శారీరకముగా గాకున్నను మానసికముగా నైనను త్యజింపుము, మనఃపూర్వకముగా త్యజింపుము వైరాగ్యము నవలంబింపుము. ఇదియే నిజమైన త్యాగము. ఇది లేనిదే పరమార్థమును బొందుట అసాధ్యము.

దేనిని గోరకుము ; ఏలన దేనిని గోరుదువో అదియే నీకు లభించును, దానితో పాటు ఘోర బంధము ప్రాప్తించును. ఇది యొకప్పుడు మూఢుడు వరములను బొందినవాని విషయమున లభించినట్లు మనపై 'ముక్కులను దెచ్చుకొనుటయే' యగును. ఆత్మతృప్తులమైననే కాని మనకు మోక్షము లభించదు. "ఉద్ధరేదాత్మనాత్మానమ్—తన చేతనే తనను ఉద్ధరించుకొనవలయును."

ఇతర శరీరానుభవములను నీవిగనే భావించుట నేర్చుకొనుము ; మనమందఱము ఒక్కటియే యని గ్రహింపుము. అర్థరహితములగు ఇతర విషయములన్నిటిని తృణీకరింపుము. మంచివి కానిమ్ము, చెడ్డవి కానిమ్ము—నీ కర్మములను కన్నెత్తియైనను చూడకుము, వానిని స్మరింపనే స్మరింపకుము. ఐనదేదో ఐనది. మూఢ విశ్వాసములను విడనాడుము. మృత్యుముఖమున నైనను దౌర్బల్యమునకు అధీనుడవు గాకుము.

ఊరక పశ్చాత్తాపపడకుము. ఐనకార్యములనుగూర్చి అదేపనిగా చింతింపకుము, మఱియు నీ సత్కార్యములను స్మరింపకుము. విముక్తుడవుగమ్ము. దుర్బలులు, భయగ్రస్తులు, అజ్ఞులు—వీ రెన్నడును ఆత్మను పొందజాలరు. పూర్వకర్మమును నీవు మార్పజాలవు, తత్ఫలితముకలిగి తీరును. ధీరుడవై దానిని అనుభవింపుము. కాని, ఒకసారి యొనర్చిన దుష్కర్మమును మరల చేయకుండుటకుగాను జాగరూకుడవుగమ్ము. సత్కర్మఫలమైనను, దుష్కర్మఫలమైనను సమస్త కర్మభారమును భగవంతునిపై బెట్టుము. దుష్కర్మములను మాత్రమే

భగవంతునకు సమర్పించి సత్కర్మములను నీవు ఉంచుకొనకుము.

''వాంఛామధుపానమున లోకులు ఉన్మత్తు లగుచుందురు.'' రాత్రింబవళ్లు ఒక్కచో నుండజాలవు; రాముడును కాముడును ఒక్కచో నుండజాలరు. కామమును విడనాడుము.

'అన్నము అన్నము' అనుటకును దానిని తినుటకును చాల భేదమున్నది; 'నీరు, నీరు' అనుటకును దానిని త్రాగుటకును చాలవ్యత్యాస మున్నది. ఇట్లే 'దేవుడు, దేవుడు' అని పదే పదే ఉచ్చరించినంత మాత్రాన సాక్షాత్కారము నొందజాలము. తీవ్ర ప్రయత్నము చేయవలయును. సాధన చేయవలయును.

అల, మరల సముద్రమున పడుటవలన మాత్రమే అపరిమితము కాగలదు,—అల రూపమున అది యెన్నటికిని పరిమితమే. అది సముద్రమైన తరువాత తిరిగి తన యిచ్ఛవచ్చినంత పెద్ద అల కాగలదు. సంసార ప్రవాహముతో తాదాత్మ్యమును త్రెంపుకొని నీవు ముక్తుడవని గ్రహింపుము.

మానవుల ఆయుష్కాలము నూరేండ్లే అయినను, పూర్వము భరద్వాజుడను నాతడు తీవ్ర తపశ్చర్యవలన 300 ఏండ్ల ఆయుష్కాలమును సంపాదించెను. ఆ ఆయుష్కాల మంతయు, అతడు బ్రహ్మచర్యమును పాటించి వేదాధ్యయనమునందే తత్పరుడై యుండెను. చివరకు ముసలితనము పైబడగా, దానివలన అతడు చాల కృశించిపోయి కదలలేని స్థితికివచ్చి మంచము పట్టెను. అప్పుడు ఇంద్రుడు అతనికి దర్శనమిచ్చి ఇట్లు అడిగెను. ''మఱొక నూరేండ్లు నీ ఆయుష్కాలము పొడిగింపబడినచో, దానితో నీవేమి చేయగలవు?'' భరద్వాజు డిట్లు బదులుచెప్పెను. ''వేదములను సమగ్రముగా తెలిసికొనవలెనను వాంఛతో, ఈ మూడునూర్ల సంవత్సరములకాలము వేదపఠనముతో గడిపితిని. కాని నా వాంఛ పూర్తికాలేదు. దైవానుగ్రహమువలన మఱియొక నూరు సంవత్సరముల ఆయుష్కాలము లభించినచో ఆ వేదపఠనమును కొనసాగించి నా ఆశయమును సాధించుకొనగలను.'' అప్పుడు ఇంద్రుడు, కని విని ఎఱుగని మూడు మహా పర్వతములను, వానికి చూపించి, ఆ మూడు పర్వతములనుండి మూడు పిడికిళ్ళ మట్టిని గ్రహించి ఇట్లనెను. ''ఈ మూడు పర్వతములే, సత్యములు అనంతములునైన ఋక్. సామ, యజుర్వేదములు. ఇంతకాలమును, నీవు నేర్చినదంతయు ఈ మూడు పిడికిళ్ళ అల్ప పరిమాణమే. ఇంకను నేర్వవలసినది ఎంత యున్నదో ఊహించుకొనుము! ఎన్నియుగములు జీవించినను, దీనినంతను గ్రహించుటకు నీకు సాధ్యమా! ఏమి! కాబట్టి నా మాట వినుము. నీకు శ్రేయస్సు కలుగును'' – అని, తరువాత అతనికి, సూర్యనారాయణ ప్రీతి కొఱకు ఉద్దేశింపబడిన ఒక యజ్ఞమును బోధించెను. భరద్వాజుడు ఇంద్రు డాదేశించి నట్లనే, భగవాన్ సూర్యనారాయణుని, ఆ యజ్ఞనిర్వహణరూపమున ఆరాధించి, ఆ దేవుని అనుగ్రహమునకు పాత్రుడై అమృతత్వమును పొందెను.

శ్రీ రామ ఉవాచ

అయోధ్యాకాండ, నూటఐదవ సర్గలో
భరతునకు రాముడు చె[illegible]

కూడబెట్టిన ధనము ఒకప్పుడు క్షయము కాక తప్పదు. ఉన్నతస్థానము పొందినవాడు ఒకప్పుడు పతనము పొందకతప్పదు. భార్యా పుత్ర మిత్రాదుల సంయోగము ఒకప్పుడు వియోగము కాకతప్పదు. పుట్టినవాడు ఒకప్పుడు మరణించక తప్పదు.

బాగుగా పండిన ఫలములకు అన్య భయ కారణ మేదియు లేకపోయినను, చెట్టునుండి రాలిపోవుట అను భయము తప్పనట్లు, పుట్టిన మానవుడు ఎంత నేర్పుగా జీవించినను మరణ భయమునుండి ఎల్లకాలము తప్పించుకొనలేడు.

గట్టి పునాదులతోను, దృఢమైన స్తంభములతోను నిర్మించిన గృహమైనను ఒకనాటికి శిథిలమై కూలిపోవునట్లు, మానవుడున్ను ఒకనాటికి జరాభారజర్జరీకృతదేహుడై చివరకు కూలిపోకతప్పదు.

ఈ నదీప్రవాహము సముద్రుని చేరుచున్నదేగాని తిరిగి వచ్చుచున్నదా? అట్లే గడచిన రాత్రి గడచినదే. ఇక ఎన్నటికైనను తిరిగి రాబోవుచున్నదా?

వేసవికాలములో సూర్యకిరణములు జలములను పీల్చి కాసారములను శోషింపజేయునట్లు, దినములు రాత్రులు ఒకటివెంబడి ఒకటి వెళ్ళిపోవుచు ప్రాణుల ఆయుస్సును శోషింపజేయుచున్నవి.

నీవు నడుస్తున్నను, నిలిచినను, కూర్చున్నను, వంగినను, పడుకున్నను – ఎట్లయినను సరియే నీ ఆయుస్సు క్షీణించిపోవుచున్నదే కదా! కాబట్టి నిన్నుజూచి నీవే అనుక్షణము శోకించవలసియుండగా ఇతరులను గురించి నీ కెందుకు సంతాపము?

మనుష్యుడెక్కడికయినను పోవునప్పుడు, మృత్యువు కూడనే పోవుచున్నది. ఎక్కడైనను కూర్చున్నప్పుడు కూడనే కూర్చొనుచున్నది. సుదూరదేశమునకు పయనించి తిరిగి వచ్చినప్పుడు కూడనే మృత్యువున్ను సుదూరదేశమునకు పయనించి తిరిగి వచ్చుచున్నది. ఈ విధముగా ఛాయవలె వెంబడించుచున్న మృత్యువునుండి, కాలము తీరినప్పుడు మానవుడు ఎన్ని ఉపాయములు పన్నినను తప్పించుకొనుటకు సాధ్యమా?

ఆదిత్యుడు ఉదయించుచుండగా తూర్పు దిక్కునుచూచి మానవుడు, 'అహా, ఎంత రమణీయ దృశ్యము!' అని ఆనందించుచున్నాడు. ఆదిత్యుడు అస్తమించుచుండగా పశ్చిమదిక్కునుచూచి మానవుడు, 'అహా ఎంత రమణీయ దృశ్యము!' అని ఆనందించుచున్నాడు. ఈ ఉదయాస్తమయములు తన ఆయుస్సును క్షీణింప చేయుచున్నవే, అని ఆలోచన చేయడు కదా!

క్రొత్తక్రొత్తగా వచ్చుచున్న ఋతుముఖములనుచూచి మానవుడు, 'అహా! వసంతఋతువు సమీపించుచున్నది! అహా! శరదృతువు సమీపించుచున్నది!' అని సంతోషముతో ఉప్పొంగుచుండునేగాని, మృత్యువువైపునకు తాను, తనవైపునకు మృత్యువు వేగముగా అడుగులు వేయుచుండుటను గుర్తింపలేకపోవుచున్నాడు కదా!

ఈ లోకములో, ఏ ప్రాణికి స్వతంత్రముగా తన ఇష్టము వచ్చినట్లు నడచుకొను సామర్థ్యమున్నది? ఈశ్వరుడు ఎట్లు లాగుచుండునో అట్లు పోవలసినదియేగదా ప్రతి ప్రాణియును. కాబట్టి మృతిని పొందినవారిని గురించి ఎంత ఏడ్చి యేమాత్రము ఏమిలాభము? ఆ ఏడ్పులవలన వారిని తిరిగి బ్రతికించుటకు సాధ్యమగునా?

నదీప్రవాహమువలె వయస్సు తిరుగు లేక గడచిపోవుచున్నది. ఆత్మసుఖమును పొందు యోగ్యతగల మానవులమైన మనము దీనిని ఉపేక్షింపదగునా? కాబట్టి మనము, ఆత్మసుఖమును ఆవిర్భవింపజేయు ధర్మాచరణయందే జాగరూకత వహించెదముగాక.

శ్రీ రామకృష్ణ కథామృతము

(రెండవ భాగము)

అనువాదము: ప్రవ్రాజిక శ్యామాప్రాణ

భక్తుడు: సంసారములోనుండి భగవంతుని దర్శించుట సాధ్యము కాదనియే తోచుచున్నది

శ్రీరామకృష్ణులు: ఎందులకు సాధ్యము కాదు? నిజమైన విశ్వాసమున్నచో ఎక్కువ శ్రమపడనక్కర లేదు. గురూపదేశములందు విశ్వాసముండవలెను. ఒక కథ వినుము. కొందరు గోపికలు యమునను దాటి ఇంకొక పల్లెకు పోవలెనని నదిఒడ్డున చాలసేపు కాచుకొని యుండిరి. ఒక్క పడవైనను లేదాయె. ఇంతలో వ్యాసమహర్షి కూడ నది ఆవలి ఒడ్డునకు పోవలెనని నదీతీరమునకు వచ్చెను. అంత గోపికలు వ్యాసమహర్షిని 'స్వామీ! మేము ఈ నదిని దాటుటెట్లు? అని ప్రశ్నింప వ్యాసుడు 'చింతింపకుడు. నేను దాటించెదను. నాకు చాల ఆకలి వేయుచున్నది. ఏమైన తినుటకు మీ వద్ద కలదా?' అనెను గోపికలు తమవద్దనున్న పాలు, పెరుగు, వెన్న, వ్యాసునకు సమర్పించిరి. వ్యాసుడు అన్నియు పూర్తిగ భక్షించెను. అటుపై గోపికలు మరల వానిని జేరిపోయి 'స్వామీ! నది దాటు ఉపాయమేమి?' అనిరి అంత వ్యాసుడు నదిగట్టువద్దకేపోయి ఓ యమునా దేవీ! నేను ఈరోజు ఉపవాసముండినచో నీవు మాకు దారి ఇవ్వవలసినది. మేమందరము ఆవలి ఒడ్డునకు పోవలెను' అని పలుకుటతోడనే నదిలో దారియేర్పడెను. గోపికలు ఒకరి ముఖము నొకరు చూచుకొనుచు 'ఇదేమి ఆశ్చర్యము! ఈయన ముందుగనే అన్ని పదార్థములను తినెనుకదా! అట్లయ్యు నేనేమియు తినని పక్షములో' అని పల్కిరి. యమునానదియును దారి నిచ్చెను!!

ఇదేమియో తెలియునా? వ్యాసునకు దృఢ విశ్వాసమేమనగా తనలో నారాయణుడు కలడు. అతడే తినెను అని వాని నమ్మకము సుమా!

శంకరాచార్యులు గొప్ప బ్రహ్మజ్ఞాని. అట్లయ్యు ఆయనకు మొట్టమొదట భేదభావముండెను. గురువాక్యములో దృఢవిశ్వాసము కలుగలేదు.

శ్రీ శంకరాచార్యులు గంగాస్నానముచేసి ఆశ్రమమునకు తిరిగిపోవుచుండెను. చండాలుడొకడు మాంసఖండములు గల మూటను తీసికొని దాటిపోవుచు శంకరాచార్యులను రాచుకొనిపోయెను. వెంటనే శంకరాచార్యులు 'నీవు నన్ను ముట్టుకొంటివేల?' అని కసరగా చండాలుడు ఇట్లు బదులు చెప్పెను. 'స్వామీ! మీరు నన్ను తాకలేదు. నేనును మిమ్ములను తాకలేదు, శుద్ధ ఆత్మ శరీరము కాదు.' ఇది వినిన వెంటనే శంకరునకు జ్ఞానము కలిగి బ్రాహ్మణ - చండాలుడను భేదబుద్ధి నశించెను.

జడభరతునకు సర్వదా 'నేను శుద్ధాత్మను అను జ్ఞానముండెను.

జ్ఞానులు 'సోహం' (అహం బ్రహ్మాస్మి') అందురు. అసలు విషయమేమన మనస్సును స్థిరపరచుకొనవలెను. మనస్సు స్థిరపడనిచో ఏ మార్గమును అవలంబించినను యోగము కుదురదు. యోగికి మనస్సు వశమగునేకాని, మనస్సునకు యోగి వశముకాడు. మనస్సు స్థిరమైన వాయువు స్థిరమగును. అదియే కుంభకము. రాజయోగము ద్వారానేగాక భక్తి యోగమువలనకూడ కుంభకము కలుగును.

భగవన్నామస్మరణ వలనను కుంభకము సిద్ధించును. ఒక ఉపమానము చెప్పెదను. ఒకా విడ ఇల్లు చిమ్ముచుండ ఒకతనువచ్చి 'నూడ వమ్మా ఫలానా ఆమె మరణించెను.' అని చెప్పెను. మరణించిన వ్యక్తి తనదగ్గర బంధువు కానిచో అది వినిన గృహిణి 'అయ్యో! పాపము. అటులనా! చాల మంచిమనిషి' - అనుచు ఇల్లు చిమ్ముచునేయుండును. మరణించిన వ్యక్తి తన దగ్గరబంధువైనచో వినుటతోడనే 'ఆ' అని కూలబడును. నోట మాటరాదు. కాళ్ళు చేతులు కదలవు. వాయువు స్థిరమగును. అర్థమైనదా?

'సోహం' అని నోటితో పల్కినంతమాత్రమున జ్ఞానము కలుగదు. జ్ఞానుల లక్షణములే వేరు. వారి కన్నులే పట్టిఇచ్చును. నరేంద్రుని నేత్రములను చూడుము!

జీవులు నాలుగు రకములు. బద్ధజీవులు, ముముక్షు ౹లు, ముక్తజీవులు, నిత్యజీవులు. ప్రతి ఒక్కడు సాధనల చేసియే సిద్ధి నందునని తలంచరాదు. కొందరు పుట్టుకతోనే జ్ఞాన సిద్ధులు, ప్రహ్లాదునివలె. కొందరు ఎంతో కష్టపడి సాధన భజనల చేసిన తరువాతనే సిద్ధి నందుదురు. ప్రహ్లాదునివంటి భక్తులకు మొదట భగవత్సాక్షాత్కారము, అటుపైననే సాధనలు కొనసాగినవి. సొర, గుమ్మడి తీగలను గమనించలేదా? ముందు కాయ, అటుపై ౹లు.

అంతియేగాక శక్తి తారతమ్యములును కలవు. విద్యాసాగరుడు నన్ను ఈ ప్రశ్నయే వేసెను. 'మహాశయా! ఈశ్వరుడు కొందరికి తక్కువ శక్తి, కొందరికి ఎక్కువ శక్తి ప్రసాదించెనా?' నేనిట్లు జవాబు చెప్పితిని. 'విభు రూపములో అతడు సర్వత్ర కలడు. అట్లయ్యు శక్తి తారతమ్యములు కలవు. లేనిచో నిన్ను చూచుటకు మేమేల వచ్చితిమి? నీ కేమైన రెండు కొమ్ములు మొలిచినవా? నీకు పాండిత్యము కలదు. దయకలదు. అదే మమ్ముల నిక్కడికి ఆకర్షించినది.'

క్రీ. శ. 1883, సెప్టంబరు. 26 వ, తేది.

నేడు బుధవారమయినందున భక్తుల సంఖ్య తక్కువ. సాధారణముగ ఆదివారము ఎక్కువ మంది భక్తులు శ్రీ రామకృష్ణునికడకు వచ్చెడివారు. మధ్యాహ్నము $1\frac{1}{2}$ గంటలకు మాస్టరుకు సెలవు దొరికెను. వెంటనే బయలు దేరి సుమారు 3 గంటలకు దక్షిణేశ్వరమునకు చేరుకొనెను. రాఖాల్, లాటూ, శ్రీరామకృష్ణులవద్దనే నివసించుచుండిరి. రెండు గంటల క్రితమే కిశోరి వచ్చియుండెను. గదిలో చిన్న మంచముపై శ్రీ రామకృష్ణులు కూర్చొని యుండిరి. మాస్టరువచ్చి వారి పాదపద్మములకు ప్రణమిల్లెను. రామకృష్ణులు భక్తుల క్షేమ సమాచారముల నడిగిరి. అటుపై నరేంద్రుని మాట వచ్చెను.

శ్రీ రామకృష్ణులు : (మాస్టరుతో) ఈ మధ్య నరేంద్రుని చూచితివా? (నవ్వుచూ) అతడు నన్ను గూర్చి ఇట్లు పల్కెనట. 'నేనింకను కాళికాలయమునకు పోవుచున్నాననియు, యథార్థము తెలిసికొన్నచో ఆలయమునకు పోవుట మానుదుననియు!

నరేంద్రుడిచ్చటికి మాటిమాటికి వచ్చుట ఇంటివారికి ఇష్టములేదు. ఈ మధ్య ఒకరోజు బండిలో అతడిచ్చటికి వచ్చెను. బండి బాడుగ సురేంద్రు డిచ్చెనట. అది విని వాని మేనత్త సురేంద్రుని ఇంటికిపోయి తగవులాడి వచ్చెనట. అది సరేగాని నేడు ఈ సమయములో నీ వెట్లు రాగలిగితివి? స్కూలు లేదా?

మాస్టరు : నేడు మధ్యాహ్నము $1\frac{1}{2}$ గంటలకే బడి వదలిరి.

శ్రీ రామకృష్ణులు: అంత తొందరగా ఎందుకు వదలిపెట్టిరి?

మాస్టరు: విద్యాసాగరు స్కూలు చూచుటకు వచ్చిరి. ఆ స్కూలు ఆయనదేకదా. అందుచే ఆయన అక్కడకు వచ్చినప్పుడు సంతోష సూచకముగా పిల్లలకు రెండవపూట సెలవు ఇచ్చుచుందురు.

శ్రీ రామకృష్ణులు: విద్యాసాగరుకు సత్యమును నిలబెట్టుకొనలేదే? ఇక్కడికి వచ్చెదనని నా కారోజు చెప్పెను. కాని రానేలేదు సత్యమును ఆధారము చేసికొన్నవారికి భగవద్దర్శనము నిశ్చయము.

సత్యవచనె పరస్త్రీ మాతృసమానె
ఇసే హరి న మిలే తులసీ ఝూట్ జబాన్.

వట్టి పండితునకు, సాధువునకు చాలభేదము కలదు. కేవలము పాండిత్యమువలన ప్రయోజనమేమి? కామినీ కాంచనములమీదనే వారి మనస్సు. కాని, సాధువుల మనస్సు శ్రీహరి పాదపద్మముల మీదనే. పండితులు చెప్పునది యొకటి, చేయునదొకటి. సాధువులు అట్లు చేయరు. సాధువులమాట అట్లుండనీ. భగవంతుని పాదపద్మములపై భక్తిగలవారి పల్కులు, పనులన్నియు వేరుసుమా! కాశిలో నానక్ పంథీ సాధువును చూచితిని. నీవయస్సే యుండును. నన్ను 'ప్రేమ్‌సాధూ' అని పిల్చెడివాడు. కాశిలో వారి మఠము కలదు. ఒకదినము నన్ను వారి మఠమునకు పిలుచుకొనిపోయెను, మహంతును చూచితిని. మంచి లౌక్యుడు. గ్రంథమును చదువుచుండెను తరుణోపాయమేమి? అని వాని నడిగితిని. 'కలియుగములో నారదీయభక్తి' అని చెప్పెను.

పాఠము ముగిసిన పిదప 'జలేవిష్ణుః, స్థలే విష్ణుః, విష్ణుః పర్వతమస్తకే, సర్వం విష్ణుమయం జగత్' అని పల్కెను. చివర, 'శాంతిః శాంతిః ప్రశాంతిః' అనెను. ఒకనాడతడు భగవద్గీత పఠించుచుండెను. విషయాసక్తుల నతడు కన్నెత్తియైనను చూడడు. నావైపునకు తిరిగి చదువ నారంభించెను.

మాస్టరు: ఆ సాధువులు వేదాంతవాదులా?

శ్రీ రామకృష్ణులు: వారు వేదాంతవాదులైనను, భక్తిమార్గమునుకూడ అంగీకరింతురు. ఎందుకనగ ఈ కలియుగములో వైదిక మతము పూర్తిగా అనుసరింపజాలము.

కొన్నేండ్లకుముందు వేదాంతవాదియైన సాధువొకడు ఇచ్చటికి వచ్చెను. మేఘమును చూచి నృత్యము చేయువాడు. గాలివానను చూచి ఆనందించెడివాడు. ధ్యానించునపుడు వానిదగ్గరకు పోయినచో కోపగించుకొనువాడు. 'బ్రహ్మసత్యము, జగత్తు మిథ్య' అని సదా వివేచన చేయుచుండెడివాడు. ఎప్పుడూ ఒక గాజు ముక్కను (Prism) చేతబట్టుకొని తిరిగెడివాడు. దానిగుండ చూచిన సూర్యుని వెలుతురు ఇంద్రధనుస్సువలె ఏడువర్ణములుగ అగపడును. కాని, నిజమునకు ఏ రంగు లేదామె! అట్లే బ్రహ్మ యొకడే సత్యము, అది మాయ వలన పలురకములుగా కనిపించుచున్నది. ఆసక్తి కలుగునను భయముతో అత డేవస్తువునైనను రెండవసారి చూచెడివాడుకాడు. స్నానము చేయుచుండగ ఆకాశమున పక్షులు ఎగురుటనుచూచి విచారణ ఆరంభించెడివాడు. వ్యాకరణము బాగుగ నేర్చియుండెను. హలధారి వ్యాకరణ సంబంధమైన ప్రశ్నలు వేయగ చక్కని సమాధానము లిచ్చెను. వ్యంజన వర్ణములనుగూర్చి అద్భుతముగా ప్రసంగించెను ఇచ్చట మూడురోజులు మాత్రమే ఉండెను. ఒకనాడు గంగ ఒడ్డున కూర్చొనియుండగ వానికి సన్నాయినాదము వినపడెను. వెంటనే ఇట్లు పలికెను. 'బ్రహ్మజ్ఞాని ఈశబ్దమును వినిన వెంటనే సమాధిస్థితి నందును. —సశేషము.

వివిధమతముల సదవగాహనావశ్యకత

కామఋషిసత్యనారాయణవర్మ

మతమనగా ఒక జీవితవిధానమని రాధాకృష్ణపండితుని నిర్వచనము. మతము మానవతను తీర్చి దిద్దును. మతము క్రమశిక్షణ కలిగించును. మతము ఆత్మవిశ్వాసమును బలపరచును. గనుక మానవునకు మతము ప్రాణప్రదమైనది. నైతికజీవమునకు, త్యాగమునకు, విశ్వమానవ సోదరభావమునకు, మానవసేవకు మతధర్మము మూలకందము.

"నా మత విశ్వాసమే నన్ను క్రియములలో ప్రవేశింపజేసి ప్రజాసేవ చేయుటకు ప్రేరకమైనది"ని గాంధిమహాత్ముడు వక్కాణించెను. కాని చరిత్రలో మతవిద్వేషాలతో, ఎన్నో యుద్ధాలు, కల్లోలాలు సంభవించి రక్తం ప్రవహించిన ఘట్టాలు, సంఘటనలు, ప్రపంచమంతటా గలవు. వివిధ మతముల మధ్యనేగాక ఒకే మతమందలి అంతశ్శాఖలలో విభేదాలు కల్లోలాలు స్పర్థలు చెలరేగిన సందర్భాలు చాల గలవు. క్రైస్తవులలో రోమను కేథలిక్కులు, ఆంగ్లికనులు, లూథరన్సు. బాప్టిస్టులు, ప్రోటస్టెంటులు ఒకరికొకరు సూక్ష్మ విభేదాలతో మత ప్రబోధలవల్ల రావలసిన శాంతిని భంగపరుస్తారు. హిందువులలో శైవ, వైష్ణవభేదాలు లేక ద్వైతాద్వైత విశిష్టాద్వైత విభేదాలు – ఇస్లాంలో షియా, సున్నీ విభేదాలు, సూఫీ సిద్ధాంతాలు విభేదాలకు దారి తీసినవి. దయామయుడైన మహమ్మదు ప్రవక్తపేర కత్తులు సాన పెట్టబడినవి. బౌద్ధంలో హీనయాన, మహాయాన, తాంత్రిక పద్ధతులు పరస్పరం పొందిక లేకుండ బోయినవి. ఇటువంటి విభేదాలు ప్రవక్తల ఆశయాలకు కళంకం తెచ్చిపెట్టినవి. ప్రవక్తల్లో లేని అసహనం, విద్వేషం, స్వమత దురభిమానం, పరమత దూషణలు వారి అనుచరులలో ప్రకోపించి వారి మార్గాన్ని నిరోధిస్తున్నాయి. భారతదేశంలో స్వాతంత్ర్యం సిద్ధించిన తొలి దినాలలో ఆగష్టు 15 న ఢిల్లీలో అగ్రనాయకులు స్వాతంత్ర్యోత్సవం వైభవంగా జరుపుతుండగా నవఖాళీ మత దురహంకారంతో దేశభద్రతకు భంగం కలిగించిన వారిమధ్య "ఈశ్వర్ అల్లా తేరా నామ్ – మందిర మస్జిద్ తేరా ధామ్ – సబ్ కో సన్మతి దే భగవాన్" అని శాంతిమంత్రోపదేశం చేస్తూ ఉండిపోయాడు.

మతములన్నీ సదవగాహనతో, సోదరమైత్రితో మెలగగలిగిననాడు మతములెన్నియున్నను ఉపకారకములేగాని అపకారకములుగా నేరవు. "మతములన్నీ గమ్యస్థానమైన భగవంతుని చేరుటకు వివిధమార్గములే"నని శ్రీ రామకృష్ణ పరమహంస తన జీవితంలో ఆచరించి చూపిన సత్యం. మనుష్యులలో స్వభావములు చిత్తవృత్తులు అనేకములు. 'లోకో భిన్న రుచిః' – ఆత్మలక్షణములు వికసించినవారు – వికసింపనివారు ఉన్నారు. ఒకే సత్యము వేయివిధములుగా ప్రకటింపబడును. అందువలన ఒకరిమార్గము మరొకరికి అనుకూలింపదు. గీతలలో 4-11. శ్లో. లో నన్నెవరు ఏ యీమార్గమున సమీపించినను వారి నా మార్గముననే ఆదరింతును – ఎవరెటు వచ్చినను నా వద్దకే చేరుదురని కృష్ణభగవాన్ అభయమిచ్చాడు. మత సహనం, సామరస్యం లేకపోవుటవలననే మానవాళి మనుగడ తీర్చిదిద్దవలసిన దివ్యజ్ఞానం జాతుల పతనానికి దారి తీసింది. వివిధ మతాలలో ప్రవచింపబడిన సత్యాలు, సూక్తులు ఆ ఒక్క మతానికి పరిమిత

మైనవిగావు. అది మానవాళి దివ్యసంపద. భగవద్గీత, జైన, బౌద్ధ ధర్మాలు, బైబిలు, ఖొరాను జొరాష్ట్రరు సిద్ధాంతాలు మానవాళి కందరికి పనికివచ్చే సత్యశకలాలు. అనేక ప్రవక్తలపేర్లతో పిలువబడుతూన్న మతాలు ఉద్భవించనికాలంలో సకలమానవాళి నుద్దేశించి భగవద్గీత ప్రబోధింపబడినది. జైన తీర్థంకరులు, బుద్ధభగవాన్, క్రీస్తు, మహమ్మదు ప్రవక్త మొదలగువారందరు మానవకళ్యాణం కోరినారేగాని - నా మతమే గొప్పదని ఎవరు భావించలేదు. నా మతమే ముక్తికి మార్గమనలేదు. 'లోకాస్సమస్తా సుఖినోభవంతు'. 'సర్వేజనాః సుఖినోభవంతు' అని సనాతన ఆర్షధర్మ నినాదాలు. ఏ కాలంలో, ఏ ప్రాంతంలో అప్పటి మానవాళియొక్క అజ్ఞానం తొలగించి - వారిలో జ్ఞానోదయం కలిగించి శాంతియుత సహజీవనం కల్పించుటకే ఆయా కాలంలో ఆయా అవతారమూర్తులు - ప్రవక్తలు జన్మించి లోకంలోగల పశుత్వాన్ని పారద్రోలి - మానవత - దివ్యత్వం నెలకొల్పుతుంటారని దివ్యజ్ఞానసమాజ మూలపురుషుల విశ్వాసం. ధర్మం క్షీణించి, అధర్మం పెరిగినపుడు దుష్టశిక్షణకు, శిష్టరక్షణకు నేనవతరిస్తానని భగవంతుడు అభయమిచ్చాడు. అలాగే తనకు శిలువవేసిన అజ్ఞమానవులను క్షమించమనికోరి దేహంవిడిచిన క్రీస్తు పునరుత్థాన మొందెను.

'ఏకంసత్ విప్రా బహుధావదంతి' - 'ఏకో దేవః సర్వభూతేషు గూఢః'' అని సనాతన ఆర్షమతం అంటుంది. అలాగే భగవంతు డొక్కడేనని అన్నిమతాలు ఉద్ఘోషిస్తున్నాయి. భగవంతుని పరిపూర్ణత నెఱుంగుటకు ఏ ఒక్క మతం సంపూర్ణ మనవీలుకాదు. ఈ జగత్తు అంతా ఆయన ప్రతిబింబంగదా. భగవంతునిలో సర్వజగత్తు నిండిఉన్నదని ప్రతిమతం బోధిస్తుంది. అనంతమైన ఈ గోళాలన్ని సృష్టికర్త వైభవాన్ని చాటలేవు, ఒక నక్షత్రంలో ఆయన తేజస్సు ప్రకటితం కావచ్చు. నక్షత్రాలన్నింటికీ ఆయన సూర్యుడు. ఒకానొక గ్రహగోళం తనలోతాను పరిభ్రమిస్తు ఆయనలోని గమనాన్ని సూచిస్తుంది. ఒక మనోహరణ్యం ఆయన సౌందర్యాన్ని - ఒక పర్వతం ఆయన ఉన్నతిని, శక్తిని - ఒక నది ఆయనలోగల సౌఖ్యప్రదమైన ప్రాణశక్తిని - విశాలసాగరం ఆయనలోగల గంభీరతను ప్రకటిస్తుంది. సర్వేశ్వరు' యొక్క అనంత దివ్యసంపదను ఏ ఒక్క వస్తువుగాని - ఆ రూపంలోగల అందంగాని, రంగులశోభగాని, చివరకు ఆ భగవంతుని నివాసస్థలమైన మానవ హృదయమైనాగాని ఆయన పరిపూర్ణతను వెల్లడింపజాలవు. సృష్టిలోని ప్రతివస్తువులో, ప్రతిప్రాణిలో ఆయన వైభవంలో ఒక అంశమాత్రమే ప్రకటితమౌతుంది. భూత భవిష్యద్వర్తమానకాలలోగల సకల వస్తుజాలంయొక్క మొత్తంలో ఆయన అనంత ప్రతిబింబం గోచరిస్తుంది. కాబట్టి జగత్తు అంతటా నిండి ఉన్నా ఆయనశక్తియొక్క ఒక అంశమాత్రమే ఒక మతం వెల్లడించి ఉండవచ్చునని డా॥ అనిబిసెంటు వివరించింది. శ్రీకృష్ణభగవానుడు విభూతియోగంలో, విశ్వరూపసందర్శనయోగంలో తన సృష్టివిలాసాన్నే వివరించి అర్జునునివంటి యోగికి చక్షుర్గోచరం చేశాడు.

ఇక ప్రవక్తలేమంటారో ఒక మారు అనుకుందాం. సనాతన ఆర్షమతం ఏమంటుంది? 'అసతోమాసద్గమయ తమసోమాజ్యోతిర్గమయ - మృత్యోర్మా అమృతంగమయ' అనగా అసత్యమునుండి సత్యమునకు - చీకటినుండి వెలుగునకు - మృత్యువునుండి అమృతత్వమునకు గొనిపొమ్మని

ఉపనిషత్తు లంటున్నాయి. న్యాయం, క్రమ శిక్షణ, సమత్వం, కర్తవ్యనిష్ఠ, విధి నిర్వహణ విధేయత కావాలంటుంది. ప్రేమకు అంకితమైన విజ్ఞానం, మానవసేవ, సత్యము, అహింస. బలహీనులకు కరావలంబనం, నైతికనిష్ఠ, కావాలని బుద్ధుని ప్రబోధం. ఆత్మత్యాగం - మానవులలో గల నీచస్వభావాలను శిలువ వేసి ఉన్నత భావాలను భగవంతునిపై మరల్చుటయే శిలువ యొక్క సాంకేతికంగా ఏర్పరచాడు క్రీస్తు 'అంతటా నిండిఉండి ప్రపంచాన్ని నడిపిస్తున్న భగవంతుని సంకల్పానికి అత్యల్పమైన మానవ సంకల్పాన్ని ప్రభావితం చేసుకొని దానికే ఆత్మార్పణ గావించుకొనుటయే లక్ష్యమని ఇస్లాం ప్రబోధిస్తుంది. ఈ ప్రబోధనలలో దేనిని మనం వదలుకోగలము. వివిధ మతాలలోగల బాహ్యవిభేదాలనుగాక అందలి ఆంతరంగిక సమానధర్మాలను గుర్తిస్తే అన్నీ ఒకేలక్ష్యానికి మార్గాలని గుర్తిస్తే అవి ఒకే భగవంతుని దరిచేర్చు వివిధ మార్గాలన్న పరమహంస సూక్తిలో యదార్థ్యము బోధపడుతుంది.

మరొక కోణంనుండి మత సాంకేతికాలు అవగాహనం చేసుకున్నను, అందలి సమన్వయం బోధపడుతుంది. హిందుమతమందలి సత్, చిత్, ఆనందములు బ్రహ్మవిష్ణు మహేశ్వరులు - బౌద్ధమందలి - అమితాభ (అనంత జ్యోతి) అవలోకితేశ్వర - మంజుశ్రీలు - పార్శీల అహురమజ్ద, స్పింహో, అంగ్రోమిన్ యిఖ అర్మైన్తేలు, క్రైస్తవమందలి తండ్రి, కుమారుడు. పవిత్రప్రేతము (హోలీఘోష్టు) మొదలగు త్రిపుటీకరణతత్వ మన్నింటిలో గోచరిస్తుంది. పవిత్రగ్రంథమైన కొరాన్‌లో పరమేశ్వరుని మహత్వము దయాపూర్ణత, జ్ఞానశక్తి అను మూడు లక్షణాలు వివరింపబడినవి. భగవంతుని జగన్మాతగాగాని, జగత్పితగాగాని, భావించినపుడు మానవులందరు సోదరులు కారా? అందరిలో గల ఆత్మను నిరసిస్తే తన ఆత్మను- ఆత్మస్వరూపుడైన భగవంతుని నిరసించినట్లు భావించాలిగదా!

"వేయి దేవుళ్లపై విశ్వాసముంచి తన ఆత్మవిశ్వాసం కోల్పోయినయెడల, అది లక్ష్యసిద్ధికి తోడ్పడదని వివేకానందు లంటారుగదా. ఎంతటి ధనవంతులైనా తీరని అశాంతిని మత ప్రబోధలు తీర్చగలవు. ఎంత ధనంతోనైనా తీర్చజాలని అసంతృప్తి మహాత్ముల ప్రవచనాలవల్ల తీర్చబడుతుంది. గనుక నేటి సమాజంలో మతసూత్రముల సదవగాహన శాంతియుత సహజీవనమునకు తోడ్పడగలదనుట అతిశయోక్తి గానేరదు.

సబ్‌కో సన్మతి దే భగవాన్.

నా శిష్యులారా! నా బిడ్డలారా! మహాకవుల కావ్యములను మీరేందుకు చదువకూడదు? 1. అవి సద్బుద్ధిని ప్రేరేపించును. 2. పరిశీలనాపాటవమును పెంపొందించును. 3. చిత్తమునకు ఉన్నతసంస్కారమును కలిగించును. 4. నిత్యజీవితమున ఎదురగు విసుగు విచారములనుండి కొంత విముక్తిని కలిగించి ఆత్మకు శాంతినిచ్చును. 5. సన్నిహితులగు తల్లి దండ్రుల యెడ గల బాధ్యతలనుగూర్చియు, దూరస్థుడైన రాజ్యాధిపతియెడగల బాధ్యతలనుగూర్చియు, అవి చక్కగ బోధించును. 6. రమణీయ ప్రకృతి వర్ణనల నెపమున అవి విజ్ఞానాభివృద్ధిని కలిగించును.

—కన్‌ఫ్యూషియస్.

వ హారతి

సంధ్యాసమయమున పరమశివుడు తాండవ నృత్యము చేయుచుండ దేవతలందరు మృదంగ తాళాది వివిధ వాద్యములతో ఆ సంకీర్తన యందు పాల్గొనుచుందురని ప్రతీతి. అందు చేతనే సంధ్యాసమయము పవిత్రమైనదనియు, ముల్లోకములు ఆ సమయమున శివమయమై యుండుననియు నమ్మిక.

శివలీలను వర్ణించు ఈ గీతికను ఉత్తర భారతమున విరివిగా సంధ్యాసమయమున గానము చేయుచుందురు. కాశిలోను, ఇతర స్థలములలోగల దేవాలయములలోను, గంగా తీరమునను భక్తులు ఆరతి సమయమున ఇది గానము చేయుచుండుట గాంతుము. అట్లు చేయుటచే శివ సాయుజ్యము లభించునని ఫల శ్రుతి.

సంక్షిప్త భావము: కైలాస శిఖరమందు కల్పవృక్షముల వనము. శివ మయమైన ఆ వన మందు తుమ్మెదల పుంజములు నాదము చేయు చుండ కోకిలలు కూయుచున్నవి. లలితములైన హంసలు వరుసలై క్రీడించుచు నృత్యకలాపము చేయుచు మహాదేవుని కీర్తించుచున్నవి. ఆ సుందర ప్రదేశమున మణిమయ శాలయందు శివసన్నిధిని గౌరీదేవి ఆనందముగా క్రీడారచన చేయ సురసేవితుడైన ఇంద్రుడు, మునిసేవితు లైన బ్రహ్మాదులు హర హర హర మహాదేవ యని శిరసా ప్రణమిల్లుచున్నారు. విబుధస్త్రీలు శివ స్వరూపులై నాట్యము చేయుచుండ, సప్త స్వరయుక్తముగా కిన్నెరలు గానము చేయు చున్నారు. విష్ణుదేవుడు మృదంగము వాయింప, సరస్వతి వీణను, లలిత వేణువును వాయింపు చున్నారు. వీరందరు శివస్వరూపులై హర హర హర మహాదేవ యని గానము చేయు చున్నారు. చరణములయందలి నూపురములు సుస్వనము చేయుచుండ చక్రావరముగ నర్తించుచు తిరుగుచు తాళములు, డమరు, చిటికెలు వేయుచున్నారు. గౌరవర్ణుడు, పంచా ననుడు, త్రినేత్రుడునై చంద్రమౌళియై, నీల కంఠుడై, సుందరమైన జడలు ధరించి, డమరు, త్రిశూలము, పినాకము, నృకపాలము చేత ధరించిన శివుడు మైమరచి శంఖనాదమునకు నృత్యము చేయ, బ్రహ్మ విష్ణువు నీరాజనము చేయుచు వేదపఠనము చేయుచున్నారు. వామ సంస్థయైన గిరిజ, ఆ మనసిజవైరిని ఆనందముగా అవలోకించుచు సేవించుచు వినోదించుచున్నది.

తాపత్రయ హారకమై సుందరమైన శివుని ఈ రూపమును ధ్యానించుచు ఆరతి సమయ మున భక్తితో గానము చేయువారికి, విను వారికి శివసాయుజ్యము లభించునని ఈ మధుర గీతిక తాత్పర్యము.

—కె. శివకుమార్

ఓం జయ గంగాధర హర శివ జయ గిరిజాధీశ । శివ జయ గౌరీనాథ ।
త్వం మాం పాలయ నిత్యం, త్వం మాం పాలయ శంభో, కృపయా జగదీశ ।
ఓం హర హర హర మహాదేవ

కైలాసే గిరిశిఖరే కల్పద్రుమవిపినే, శివ కల్పద్రుమవిపినే
గుంజతి మధుకరపుంజే గుంజతి మధుకరపుంజే కుంజవనే గహనే।
కోకిల కూజతి ఖేలతి హంసావళి లలితా శివ హంసావళి లలితా,
రచయతి కలాకలాపం రచయతి కలాకలాపమ్, నృత్యతి ముదసహితా
ఓం హర హర హర మహాదేవ ॥ 1

తస్మిన్ లలితసుదేశే శాలా మణిరచితా శివ శాలా మణిరచితా
తన్మధ్యే హరనికటే తన్మధ్యే శివ నికటే గౌరీ ముదసహితా।
క్రీడా రచయతి భూషారంజిత నిజమీశం శివ రంజిత నిజమీశం
ఇంద్రాదిక సురసేవిత బ్రహ్మాదిక మునిసేవిత ప్రణమతి తే శీర్షమ్
ఓం హర హర హర మహాదేవ ॥ 2

విబుధవధూ ర్బహు నృత్యతి ముదసహితా శివ హృదయే ముదసహితా
కిన్నర గాయన కురుతే కిన్నర గాయన కురుతే సప్తస్వర సహితా।
ధినకత థై థై దినకత మృదంగ వాదయతే శివ మృదంగ వాదయతే
క్వణక్వణ లలితా వీణాం క్వణక్వణ లలితా వేణుం మధురం నాదయతే
ఓం హర హర హర మహాదేవ ॥ 3

రుణ రుణ చరణే రచయతి నూపురముజ్జ్వలితం శివ నూపురముజ్జ్వలితమ్
చక్రావర్తే భ్రమయతి చక్రావర్తే భ్రమయతి కురుతే తాంధిక తాం తాం
లుప చుప తాళం నాదయతే శివ డమరూ నాదయతే
అంగుష్ఠాంగులినాదం అంగుష్ఠాంగులినాదం లాస్యకతాం కురుతే
ఓం హర హర హర మహాదేవ ॥ 4

కర్పూరద్యుతిగౌరం పంచాననసహితమ్ శివ పంచాననసహితమ్
త్రినయనశశిధరమౌళిం త్రినయనశశిధరమౌళిం విషధరకంఠయుతం
సుందరజటాకలాపం పావకయుతఫాలం శివ పావకయుతఫాలం
డమరుత్రిశూలపినాకమ్ డమరుత్రిశూలపినాకమ్ కరధృతనృకపాలమ్
ఓం హర హర హర మహాదేవ ॥ 5

శంఖనినాదం కృత్వా ఝల్లరి నాదయతే శివ ఝల్లరి నాదయతే
నీరాజయతే బ్రహ్మా నీరాజయతే విష్ణుర్ వేదఋచాం పఠతే
అతిమృదుచరణసరోజం హృత్కమలే ధృత్వా శివ హృత్కమలే ధృత్వా
అవలోకయతి మహేశం శివ లోకయతి సురేశమ్ ఈశం అభినత్వా
ఓం హర హర హర మహాదేవ ॥ 6

రుద్రా౽ రచయతి మాలా పన్నగముపవీతం శివ పన్నగముపవీతమ్
వామవిభాగే గిరిజా వామవిభాగే గౌరీరూపం అతిలలితమ్
సుందరసకలశరీరే మనసిజ కృతభస్మాభరణమ్
ఇతి వృషభధ్వజరూపమ్ హర శివ శంకరరూపమ్ తాపత్రయ హరణం
ఓం హర హర హర మహాదేవ

ధ్యానం ఆరతి సమయే హృదయే అతి కృత్వా
శివహృదయే అతి కృత్వా రామం త్రిజటానాథం
శంభో త్రిజటానాథమ్ ఈశం అభినత్వా
సంగీతమేవం ప్రతిదిన పఠనం యః కురుతే, శివ పఠనం యః కురుతే
శివ సాయుజ్యం గచ్ఛతి హర సాయుజ్యమ్ గచ్ఛతి భక్త్యా యః శృణుతే
ఓం హర హర హర మహాదేవ

జయ గంగాధర హర శివ జయ గిరిజాధీశ శివ జయ గౌరీనాథ
త్వం మాం పాలయ నిత్యం త్వం మాం పాలయ శంభో కృపయా జగదీశ
ఓం హర హర హర మహాదేవ

నమ శ్శివాభ్యాం నవ యౌవనాభ్యామ్ పరస్పరాశ్లిష్ట వపుర్ధరాభ్యామ్
నగేంద్ర కన్యావృష కేతనాభ్యామ్ నమోనమ శ్శంకరపార్వతీభ్యామ్.

సర్వమంగళమాంగళ్యే శివే సర్వార్థసాధికే।
శరణ్యే త్ర్యంబకే గౌరి నారాయణి నమోస్తుతే॥

సచ్చిదానందము

పూరి బాలస్వామిగుప్త

శ్రీ వినోబాభావేగారిచే రచింపబడిన సమూదయః అను హిందీ వ్యాసములోని కొంతభాగమునకిది అనువాదము.

ఈ విశాలమైన విశ్వము 5 భాగములుగా వున్నది.

1. అస్తి, 2. భాతి, 3. ప్రియం—ఈ మూడు పరమాత్మకు సంబంధించినట్టివి.

4. రూపము, 5. నామము—ఈ రెండు జగత్తునకు సంబంధించినవి.

భగవానుడనగా ఎట్టివాడో మొదటి మూడు పదములు విశదీకరించుచున్నవి. అస్తి అనగా వుండుట, భాతి యనగా ప్రకాశించుట, ప్రియమన ఇష్టమైనదిగా ఉండుట – అని ఈ పదముల కర్థములు.

మంచిదిగా అనగా ప్రియమైనదై ప్రేమ నొసగునదై ప్రకాశించునట్టిదే పరమాత్మ యని భావము. దీనినే సచ్చిదానందమనియు అందురు. స్వయంప్రకాశశక్తి కలదియే మంచిది. కావున ప్రకాశమే భగవానుడనియు చెప్పవచ్చును.

ఈ జగత్తాంత్తయూ పంచభూతములచే నిర్మితమైనది. అయిదింటిలోనూ ఆకాశము అతి సూక్ష్మమైనది. దానికంటెను క్రమేణ స్థూలమైనవి: వాయువు, తేజస్సు, జలము, పృథివి అనునవి.

ఈ పంచభూతములలోనూ, దేవ, తిర్యక్, నరరూపములలోనూ సచ్చిదానందము అభిన్న రూపములో సమానముగా వున్నది. దేవతలు మానవులకంటె ఉన్నతులు. తిర్యక్కులు అనగా పశు పక్షి కీటకాదులు మానవులకన్న క్రింది స్థాయికి చెందినవి.

'బ్రహ్మసూత్రముల'లో బాదరాయణుడు ఈ విధముగా చెప్పాడు. "తదుపర్యపి బాదరాయణః సంభవాత్" (మానవునికంటె ఉన్నత స్థితిలో ఉన్నవారికినీ పురుషార్థము సంభవనీయమే) అని. అయితే ఇప్పుడు తిర్యక్కుల లోనూ పురుషార్థము కలదా? అన్న ప్రశ్న ఉదయించును. మానవునికన్ననూ తగ్గు స్థాయిలోగల జీవులలోనూ పురుషార్థము సంభవమే నని నా అభిప్రాయము. చిన్నవైన చీమల్లోనూ పురుషార్థమున్నది. వర్షాకాలములోని నాలుగు మాసములూ అవి మనకంటికే కనిపించవు. అప్పటికి అవి తగు ఆహారమును సమకూర్చుకొనివుంటాయి.

ఒకసారి ఒక సర్పమునకు గాయము తగిలినది. ఇంకను అది చనిపోలేదు. దానిక్రింద పడి ఎన్నో చీమలు చనిపోయినవి. వానిలో ఒక చీమ బ్రతికి బయటపడి తనవారికి చెప్పినదికాబోలు వెంటనే కొన్నివేల చీమలు వచ్చి పామును చుట్టుముట్టి పీక్కుతిన్నాయి. అది చచ్చినపాము కాదుసుమా! బ్రతికిన పామునే చిన్నిప్రాణులైన చీమలు ఐక్యతతో ఒక్కుమ్మడిగా దాడిచేసి ఆ విధముగా సంహరించాయి. తలా ఒకముక్కను నోట కరుచుకొని అ చీమలు ఇళ్లకు వెళ్లాయి. కొన్నివేల ప్రాణుల త్యాగములు, బలిదానములు ఈ పోరాటములో జరిగినవి. పానిపట్టు యుద్ధమున కన్నా ఇది తక్కువదికాదేమో అనిపించింది.

ఒక చీమ తన మనస్సులో ఏమి తలచుచున్నదో, స్వర్గమునకు ఆవల ఏమి జరుగుచున్నదోగూడా నిజమైన యోగి చెప్పగలడని యోగిలో అంతటి మహత్తు గలదని 'జ్ఞానదేవుడు' యోగివర్ణనలో చెప్పాడు.

చీమలలోనూ పురుషార్థమున్నది. త్యాగము, సహకారము, ఐకమత్యము, సామూహికకార్యము, దీక్ష, పట్టుదల, ముందు కాలానికి ఆహారసంగ్రహము ఇవన్నియు చీమలలో గలవు. అంతేకాదు. అవి భువనేశ్వరంలోని మందిర గోపురాలను జ్ఞాపకం తెచ్చేలా అందమైన ఇళ్లను నిర్మించుకొంటాయి. ఎంత వర్షము పడినా వానియిండ్లలో వర్షము కురియదు. ఇలాంటి పురుషార్థము వానిలో వుంది. పాపపుణ్యములు వాని నంటవచ్చును. ఉన్నతయోనులలో అవి జన్మించవచ్చును. కాని వీనిని గురించి బాదరాయణుడసలు పేర్కొనలేదు.

ఆకారములు వేరైననూ, జడములైనను, జీవములైననూ, ప్రతిదానిలోనూ, పంచభూతాల్లోనూ సచ్చిదానందము అభిన్నరూపంలో సమానముగా వున్నది. శంకరాచార్యులును ఇదే విషయమును చెప్పాడు.

నామరూపములలో, నామము, రూపము అను రెండు అంశములున్నవి. సచ్చిదానందనములో సత్, చిత్, ఆనందమను మూడు అంశములున్నవి. నామరూపములను త్యజించి

సచ్చిదానందములో లీనమగుటయే సమాధి యనబడును. సమాధిస్థానము హృదయము.

వెలుపల ఒక తేలు కలదనుకొనుడు! అది కరవగలదని తెలిసినప్పటికీ బాహ్యముగానూ అంతరములోనూ సచ్చిదానందమునే అనుభవింపవలెను. పసిపిల్లవానికి తేలును చూస్తే కలిగేది భయంకాదు. ఆనందము. ఇలాంటి ఆనందమునే లోపలనూ, వెలుపలనూ పొందాలి.

పసివారియొక్క నిర్మలత్వపు ప్రభావము. తేలు సర్పములవంటి క్రూరజంతువు వానిపైని గూడా పడును. ఉదాహరణకు నేను కళ్లారా చూసిన ఒక సంఘటనను చెబుతాను. ఒక మావటీడు ఏనుగును పెంచాడు. దానికి ఒకసారి మత్తెక్కింది. అదుపులో లేకుండా పరుగెత్తుకొని, మావటివాని భార్య ముందుకు వచ్చింది. ఆమెను ఆ మదించిన ఏనుగునుచూచి మిక్కిలి భయపడి తన చిన్నకుమారుని ఎత్తుకొని ముందుకు పరుగెత్తినది. అయినను, ఏనుగు ఆమెను వదలలేదు. ఇక విధిలేక పసిబాలుని ఏనుగు ఎదుట పడవేసి దాని కెదురుగా నిలిచి నమస్కరించి "నన్ను చంపదలిస్తే ముందుగా ఆ బాలుని చంపు" అని అంది. ఏనుగు ఆ బాలుని స్పృశించి శాంతముతో వెనక్కి వెళ్లిపోయింది.

ఏనుగు ఆ పాపను ఏమీ చేయకపోవడంలో రెండు మానసికభావనలు స్ఫురించును. 1. రాగద్వేషములులేని నిర్మలమైన ఆ పాప వదనమునుచూచి హాని చేయకపోయింది. 2. రోజూ తనకు ఆహారాన్ని ప్రేమతో పెట్టే ఆ చెల్లెలి కుమారుని ఎలా చంపమని అని పించవచ్చును. నిజమే, నిర్దోషిత్వము ఎదుట నిర్దోషిత్వమే ప్రకటింపబడుతుంది. నిశ్చలత్వపు పరిసరములలో నిశ్చలత్వమే ప్రకటితమౌతుంది.

సెయింట్ ఫ్రాంసిస్ ఆఫ్ ఆసిస్ ఒడిలో సర్పము నాట్యముచేస్తూ ఆడేదిదట! నిర్వికారుడైనవానికి హాని కలుపగూడదని పామునకు గూడా జ్ఞానముగలదు.

కావున నామరూపభావనలు త్యజింపవలెను. బాహ్యముననూ, అంతరముననూ సచ్చిదానందమునే అనుభవింపవలెను.

మన దుర్గుణాలు వెల్లడయేటప్పుడు వెనుక ఒక నటనగాని దంభముగాని ఉండదు. ఆ దుర్గుణాలు వాస్తవముగానే వెల్లడవుతాయి. కాని వచ్చిన చిక్కల్లా సద్గుణాలు వెల్లడించేటప్పుడే. పరిశీలించిచూస్తే ఆ సద్గుణాల ప్రకటన వెనుక దంభము, నటన దాగిఉన్నట్లు తెలుసుంది. ఈ విపరీతప్రవర్తనను చూసే డెమాక్రిటిస్ నవ్వాడు హెరాక్లిటస్ విచారించాడు. సాక్రటిస్ సరిదిద్దడానికి ప్రయత్నించాడు. కాని సరిదిద్దడం ఒక భగవంతునికిమాత్రమే సాధ్యం.

—Marsicino Ficino.

* తప్పుపనులు చేయకుండ ఊరక ఉంటేనే చాలును-అది లోకానికి ఎంతయో మేలు చేసినట్లగుతుంది.

* నీవు పెద్దవారికి విధేయుడవై యుండుము. నీకు చిన్నవారు విధేయులై యుందురు.

—అలీ.

మాతృదేవి చరణసన్నిధి

ఆంగ్ల గ్రంథము: ఎట్ ది హోలీమదర్స్ ఫీట్

అనువాదము: పి. గణపతిశాస్త్రి

ఆధ్యాత్మిక సాధనలలో కొందరు త్వరితంగా పురోగమిస్తారు. కొందరు నెమ్మది నెమ్మదిగా సాగిపోతారు. అంతా పూర్వకర్మ ఫలితాల ధోరణులమీద ఆధారపడి ఉంటుంది. మంత్ర దీక్షలోగల బాధ్యతలవల్లనే రాఖాల్ మంత్ర దీక్ష ఇవ్వడానికి ఇష్టపడడు. అతడు ఒకసారి ఇలాగన్నాడు "అమ్మా, ఎవ్వరికయినా మంత్రోపదేశం చేసినంతలోనే జబ్బు చేస్తుంది! కనకనే ఎవ్వరికయినా మంత్రదీక్ష ఇవ్వాలన్న ఆలోచన కలగగానే నా గుండెలో దడ బయలుదేరుతుంది!"

మఠంలో ఉన్న స్వామి ఒకాయన ఒక చిన్న పిల్లవాడికి మంత్రదీక్ష ఇవ్వవలిసిందని అమ్మ దగ్గిరికి పంపించారు. ఆ అబ్బాయికి సంబంధించిన వివరాలన్ని అమ్మ ఎంతో జాగ్రత్తగా విన్నారు. ఆపైన "నాయనా, నీకు సాంప్రదాయికులయిన వైష్ణవగురువు లున్నారుగదా! వారిదగ్గిర మంత్రదీక్ష తీసుకో!" అని సలహా ఇచ్చారు. కారణం ఏదయినా ఆ పిల్లవాడికి ఆమె మంత్రదీక్ష అనుగ్రహించలేదు...

వారణాసినుండి తిరిగి వచ్చినతరవాత కొన్నాళ్లు మాత్రమే అమ్మ కలకతాలో ఉన్నారు. ఆపైన వెంటనే జయరాంబాటికి వెళ్లిపోయారు. ఫిబ్రవరి 25 వ తేదీన దారిలో ఆమె కోల్పారామఠానికి చేరుకున్నారు. పూజాగృహం పక్కనే ఉన్నగదిలో మాతృదేవికి బస ఏర్పాటుచేశారు. నేనొక చిన్న మర్రి విత్తనం ఆమె దగ్గిరికి తీసుకువెళ్లి, "అమ్మా, ఎర్రమూలికల విత్తనాలకన్న ఇది చాలా చిన్నది. ఈ మర్రివిత్తనంలోనించే బ్రహ్మాండమయిన వృక్షం బయలుదేరుతున్నది! ఎంత విచిత్రము!" అన్నాను.

అమ్మ: అవును! నీ వన్నట్టు గొప్ప వృక్షం అవుతుంది! కాని ఇలాగే భగవానుని నామధేయం ఎంత చిన్న విత్తనమో చూడు! కాని క్రమ క్రమంగా కొంతకాలానికి దానిలో నుండే గంభీరసమాధి, ప్రగాఢభక్తి, ప్రేముడి కలిగి ఆధ్యాత్మికసిద్ధి కరతలామలకం కాగలదు!

ఆ తరవాత మేము జయరాంబాటి చేరుకున్నాము. సాయంత్రం భోజనానికి కూర్చున్నాము. అంతలోనే మాలో ఒకాయన "ఈ మనుషులు [అమ్మ సహోదరులు] ఎంత నిర్లక్ష్యంగా ఉన్నారో చూశావా అమ్మా! నీ విక్కడికి వస్తున్నావుగదా! అయినా నది ఒడ్డున నిన్ను కలుసుకోవడానికి వారు ఎవ్వరిని పంపించలేదు!" అని గట్టిగా అన్నాడు.

ఆ సంగతి ప్రస్తావించి, అమ్మ తన పెద్ద సహోదరునితో "మమ్మల్ని కలుసుకోడానికి నీవు నదీతీరానికి ఎవ్వరిని పంపించలేదేమి? ఎవ్వరిని పంపించనేలేను సరికదా, నీవైనా రాలేదేమి?" అని అన్నది. దానిమీద ప్రసన్నమామ అందుకున్నారు.

"కాళీవల్ల భయంకొద్దీ నే నెవ్వరిని పంపించలేదు. 'అదిగో, అక్క నెలాగయినా తన దగ్గిరికి రప్పించుకోడానికే పన్నాగం పన్నుతున్నాడు!' అని అతడు దుయ్యబడతాడేమో అని నా భయం! నీ శిష్యు లెంతటివారో, నీ వెంతటి దానివో నే నెరగనను కున్నావా? నా కంతా తెలుసును, కాని కాళీ ఏమన్నా అంటాడేమో అన్న భయంకొద్దీ నే

నేమి చెయ్యడానికి సాహసించలేక పోతున్నాను. భగవంతుడు నాకేసారి అంతటి శక్తి ఇయ్యలేదు! ఈ జన్మలోలాగే ముందు జన్మలన్నిటిలోను నీవీ విధంగా అక్కవుగా అవతరించేటట్టు నన్ను అనుగ్రహింతువుగాక!''

అమ్మ: ఏమిటేమిటి? మళ్ళీ జన్మలో కూడా నన్ను మీ ఇంట్లో పుట్టమంటున్నావా? ఇది చాలు! తానెప్పుడు తిరిగి కౌసల్యా గర్భంలో జన్మించకూడదని శ్రీ రాముడొకప్పుడు ప్రార్థించాడట! మళ్ళీ మీ కుటుంబంలో జన్మించడమా! నాయన శ్రీరామభక్తులు. ఆపైన ఎల్లప్పుడు ఇతరులకు సాయపడుతూండే వారు. ఆపైన అమ్మ చాలా జాలిగుండె కలది! కనకనే నే నిక్కడ జన్మించాను! అంతే!

ఒకనాడు ప్రసన్నమామ అమ్మదగ్గిరికివచ్చి అడిగాడు. ''అక్కా! నీవు ఒకాయన కలలో కనిపించి మంత్రోపదేశం చేశావట! ఆపైన జన్మ మృత్యువులనుండి తరించగలవని కూడా ధైర్యం చెప్పావట! నీవు మమ్మల్ని అందరిని నీ ఒడిలో పెట్టుకుని పెంచి పెద్దవారిని చేశావు. మరి మేమంతా శాశ్వతంగా ఇలాగ ఉండి పోవలసిందేనా?''

దానికి అమ్మ ఇలా గన్నారు.

అమ్మ: అంతా ఠాకూరు సంకల్పానుసారంగానే జరిగిపోతుంది. ఇదిగో చూడు! శ్రీ కృష్ణుడు గొల్లపిల్లలతో ఆడుకున్నాడు. వారితో కలిసి నవ్వుతూ విహరించాడు. వారిచ్చిన అన్నపానాలానందంతో స్వీకరించాడు. ఆరగించాడు. అయితే ఆయన నిజస్వరూపమేమో వారి కేమాత్రమయినా తెలుసునా?''

ఇంకొకనాడు, మా భోజనాల య్యాక, శిష్యులు కొందరు పాత్రలు తోమడానికి ముందుకి వచ్చారు. అయితే అమ్మవారిని ఆ పని చెయ్యనివ్వలేదు. ''వద్దు! వద్దు! మీ రా పని చెయ్యవద్దు! ఆ దేవతలుకూడా గౌరవించే పెన్నిధులు మీరు.''

జయరాంబాటి 14, మార్చి 1913.

శ్యామబజారు లలితబాబు, ప్రబోధబాబు వచ్చారు. మాతృదేవిని సందర్శించి తమ గౌరవం వెల్లడించుకోడానికి వారు మధ్యాహ్నం వచ్చారు. ఆపైన ఆమెతో ప్రసంగం ప్రారంభించారు...ఆ తరుణంలో ఆహార నియమాలను గురించి ప్రసంగిస్తూ అమ్మ ఇలా గన్నారు.

''మీరు ఏ ఆహారం స్వీకరించినా ముందుగా అది భగవానునికి నివేదించాలి. అలాంటి ఆహారం కాక వేరువిధమైన ఆహారమేదీ స్వీకరించరాదు. మీరు తీసుకున్న ఆహారంమీదే మీ రక్తం పరిశుద్ధత ఆధారపడి ఉంటుంది. దైవానికి నివేదించిన ఆహారం స్వీకరిస్తే మీ మనస్సు పునీత మవుతుంది. మీకు శక్తి కలుగుతుంది. మీ మనస్సు పవిత్రమయితే మీ నమ్మిక ప్రేముడి మిక్కిలి పవిత్రాలవుతాయి.''

అంతలోనే ప్రబోధబాబు ఇలాగ ప్రశ్నించారు.

''అమ్మా, ఠాకూరుకు త్యాగమంటే ఎంతైనా ప్రీతి. అయితే మాలో అలాంటి త్యాగం ఎక్కడ ఉన్నది?''

అమ్మ: ఆ త్యాగ వైరాగ్యాలు క్రమక్రమంగా స్థిరపడతాయి. ఈ జన్మలో కొంత వరకు బలపడితే మరు జన్మలో మరింతగా బలపడతాయి. జీవుని బాహ్యావరణం మాత్రమే మారుతుంది. అంతరాత్మ అలాగే ఉండి పోతుంది.

ఠాకూరు అప్పుడప్పుడు అంటూండేవారు. ''నేను తలుచుకుంటే కామార్పుకూరు అంతా బంగారంతో మలాము చెయ్యగలను! మేజోబాబును [మధురబాబును] అడిగితే సరి!

ఆయన వెంటనే నా కోరిక నెరవేర్చి తీరతాడు! కాని దానివల్ల ప్రయోజన మేమిటి? అవి శాశ్వతాలు కావుగదా!

"ఇది వారి చిట్టచివరి జన్మ అని కొందరిని గురించి ఠాకూరు అంటూండేవారు. 'ఇదిగో, చూడు' ఇప్పుడు తనకి దేనిమీద కోరిక లేదు! కనకనే ఇది ఆఖరిజన్మ."

వారిద్దరు మాతృదేవికి పాదాభివందనం చేసి, సెలవు తీసుకున్నారు.

సాయంత్రం మేమంతా మాట్లాడుతూ అమ్మగారికి ఎదురుగా ఉన్న వరండాలో కూర్చు న్నాము. ఆ సమయంలో నే నన్నాను.

నేను: ఒకప్పుడు కొంతమంది శూద్రునికి సన్న్యాసాధికారం ఎక్కడనించి వచ్చిందని వివేకానందస్వామిని ప్రశ్నించారు. దానిమీద ఆయన వర్ణాన్నిబట్టి కాయస్థులు క్షత్రియులని, అందుచేత అతనికి సన్న్యాసాధికారం కలదని సమాధానం చెప్పారు.

ఆ తరవాత దానిని గురించి అమ్మ ఇలాగ సెలవిచ్చారు.

అమ్మ: నా కివ్వన్ని తెలియవు! కాని నరేన్ సప్తర్షులలోనుంచి భూమిమీదికి అవత రించాడని నే నెరుగుదును. ఇంక ఠాకూరు శిష్యులందరు జ్ఞానసంపన్నులయిన సన్న్యాసులు. జ్ఞాని సన్న్యాసి కావచ్చును. ఉదాహరణకు గౌర్దాసిని తీసుకో! నిజానికి ఆమెను స్త్రీగా పరిగణించవచ్చునా? ఆమె నిజంగా పురుషుని వంటి వ్యక్తి. ఆమెవంటి పురుషులు ఎంతమంది ఉన్నారు? స్కూలుకోసము, గుర్రపుబండి కోసము, గుర్రాలకోసము ఆమె ఎలాంటి చక్కటి ఏర్పాట్లు చేసిందో చూడు! ఒక మహిళ సన్న్యసిస్తే ఆమె ఆపైన మహిళగా ఉండిపోజాలదని ఠాకూరు అంటూండేవారు. ఆమె నిజంగా పురుషుడుగా మారిపోతుంది.

జయరాంబాటి 1913, మార్చి, 28.

మేమంతా మధ్యాహ్నం భోజనం చేస్తు న్నాము. మాతృదేవి మతిలేని వదిన ఒక పసి పాపకోసం కూర్చోవడానికి అనువయిన పీట, గ్లాసుతో మంచినీళ్లు తన వరండాలో పెట్టింది. ఆ గ్లాసునీళ్లతో నిండించినంతలోనే ఒక పిల్లి వచ్చి ఆ నీళ్లన్ని తాగివేసింది. పిన్ని అది గమ నించి మండిపడింది. ఆ పిల్లిని హతమార్చివేస్తా నని కేకలు పెట్టింది. మాతృదేవి ఆ సమీపం లోనే ఉండి, అది అంతా గమనించి "వద్దు! వద్దు! పాపం దాహం వేస్తూందిలా ఉంది! దాన్ని అడ్డుకోవద్దు! అదేగాక అది ఇంతకు మునుపు ఆ నీటిలో మూతి పెట్టింది!" అని వారించింది. దానిమీద ఆ మతిలేని వదిన మరింతగా మండిపడింది.

"నీ జాలి అంతా ఆ పిల్లిమీద చూపించి వ్యర్థం చెయ్యకు! మరి మనుషులమీద నీకే మాత్రం జాలి ఉంది? మనుషులమీద జాలి పడవేమిటి?" దానిమీద అమ్మ తీవ్ర స్వరంతో బదులు చెప్పింది,

అమ్మ: నేను జాలిపడని వ్యక్తి నిజంగా దురదృష్టవంతుడే! నేను జాలిపడని వారెవ్వరు లేరు! అల్పాల్పమయిన జీవిని గురించి కూడా నేను జాలి పడుతూనే ఉంటాను.

మేము రాత్రి భోజనానికి కూర్చున్నాము. బంగాళాదుంపలతో మరికొన్ని కాయగూరల ముక్కలు కలిపి అమ్మ మంచి వంటకం సిద్ధం చేసింది. అది మా దగ్గిరికి తీసుకువచ్చి, "ఇది ఎలాగుందో, కాస్త రుచి చూడండి!" అన్నది. నేనది కొంచెం నోట పెట్టుకుని "అచ్చం పథ్యం కూరలాగుంది! బొత్తిగా రుచి, పచిలేకుండా చప్పగా ఉంది! ఎవరు వండారిది?" అన్నాను.

అమ్మ: నేను,

నేను : స్వయంగా నీ చేతులతో నేనా అమ్మా?

అమ్మ : అవును.

నేను : దానిలో నా కేమి ప్రత్యేకత కని పించలేదు. మా ప్రాంతంవారి కది బొత్తిగా రుచించదు.

అమ్మ : అయితే ఈ రసం కొంచెం వేసుకో. అంతలోనే నళిని అందుకుని అడిగింది.

"అత్తా! నీ వెన్నడు వంటకాలలో ఎర్ర మిరియాలు వాడనే వాడవు! అలాంటప్పుడు అతడు అది ఎలాగ నోట పెట్టుకోగలడు?"

అమ్మ : ఇదిగో, నళినీ, నీవు అతని మాట లేవీ చెవిని పెట్టవద్దు! నీ అంతట నీవే స్వయంగా రుచి చూసిన తరవాత నీకే తెలుస్తుంది లే!"

ఆ పైన నే నందుకున్నాను.

నేను : అమ్మా, కొన్నాళ్లనుంచి నీ వే వేమి వంటకాలు తయారు చేస్తున్నావో, ఎలాగ చేస్తున్నావో అని జాగ్రత్తగా పరిశీలిస్తూనే ఉన్నాను. రుచి చూస్తూనే ఉన్నాను, కాని అన్నీ నాకు ఒకేలాగున్నాయి.

అమ్మ : సరేలే! అయితే ఒకనాడు మీ ప్రాంతాలో ఎలాగ వండుతారో సరిగ్గా అలాగే వంటకాలన్నీ తయారు చేస్తాను. దానికేముంది? మీ ప్రాంతంలో ఎర్ర మిరి యాలపొడి ఎక్కువగా వేస్తారు. అంతేకదూ?

నేను : కాని అంత ఎక్కువగా ఎర్ర మిరి యాలపొడి వెయ్యకూడదుసుమా! అంతేకాదు. తగినంత ఎర్ర మిరియాలపొడి వెయ్యక పోయి నంతమాత్రాన రుచి పాడైపోదు.

ఆ తరవాత అమ్మ నళినికేసి అన్నది.

అమ్మ: రేపు చిక్కుడుగింజలు తీసుకురా! నేను చక్కగా వండుతాను. పూర్వం నే నెంతో గొప్పగా వంటకాలు తయారుచేసే దాన్ని. ఇటీవల ఆ అలవాటు అంతా హరించుకుపోతూంది. లక్ష్మీఅమ్మ, నేను కామార్పుకూరులో వంట చేస్తూండేవాళ్లం! ఒకనాడు హృదయ్‌తోపాటు ఠాకూరు భోజనం చేస్తున్నారు. లక్ష్మీతల్లి చెయ్యితిరిగిన వంటమనిషి. ఒకనాడు ఠాకూరు ఆమె తయారుచేసిన వంటకం నోట పెట్టుకుని, హృదయుని కేసి తిరిగి "హృదు! ఇది వండినవ్యక్తి ప్రత్యేకించి వంటలో బాగా ఆరితేరిన మనిషి. ఆ తరవాత ఆయన నేను తయారుచేసిన వంటకం నోట పెట్టుకుని "ఇది తయారుచేసిన మనిషికి వంట బొత్తిగా రాదు!" అన్నారు.

దానిమీద హృదయ్ ఇలా గన్నాడు.

నిజమే! కాని నీవన్న ఆ వంట చేతగాదను కున్న మనిషి ఎల్లప్పుడు నీ అందుబాటులో ఉంటుంది...ఆవిణ్ణి నీవు ఒక్కసారి పిలిస్తే చాలు! వెంటనే నీ ముందు నిలబడుతుంది. ఇంక వంటలో నేర్పరి తన పనికి సొమ్ముక్కువగా తీసుకుంటుంది. అదీగాక అటువంటిమనిషి ఎల్లప్పుడు అందుబాటులో ఉండదు.

దానిమీద ఠాకూరు "అవును! నీ వన్న మాట అక్షరాలా నిజం! ఆవిడ ఎల్లవేళలా అందుబాటులో ఉంటుంది." అన్నారు.

అమ్మ : ఒకసారి దక్షిణేశ్వరంలో ఠాకూరు నరేంద్రునికి ప్రత్యేకించి రుచి అయిన వంటకం వండుతున్నారు. నేను చపాతీలతోపాటు ఒక విధమయిన పప్పువంటకం తయారుచేశాను. భోజనం అయ్యాక "వంట ఎలాగుంది నరేన్?" అని ఠాకూరు నరేన్‌ని అడిగారు! "బాగానే ఉంది గాని రోగి పథ్యం భోజనంలా ఉంది" అన్నాడు నరేన్. దానిమీద ఠాకూరు "నీ వేమి వండావు? నరేన్‌కి ఈ సారి చిక్కుడు గింజల పప్పుతో చపాతీలు దళసరిగా తయారు చేసిపెట్టు" అన్నారు. చిట్టచివరికి నే నలాగే

వండాను. నరేంద్రుడు ఆ వంటకంతో ఎంతైనా సంతృప్తిపొంది సంతోషించాడు.

జయరాంబాటి, 8, మే 1913.

రాధుకి జబ్బు చేసింది. మతి స్తిమితం లేని ఆమె తల్లి తిట్లు మొదలుపెట్టింది. ఆమె అదే ధోరణిలో అమ్మ నుద్దేశించి, "నీవు నా కూతురిని చంపివెయ్యడానికే మందు లిస్తున్నావు!" అంటూ ప్రారంభించి, నోటికి వచ్చినట్టు దుమ్మెత్తిపొయ్యడం మొదలుపెట్టింది. చిట్టచివరికి వరదా మామని అక్కడికి రప్పించడం జరిగింది. ఆయన రాధుని గట్టిగా కూకలేశారు. అదే సమయంలో అమ్మ మరి ఆ తిట్లన్ని భరించలేక తిరిగి తిట్టడం మొదలుపెట్టింది.

"నేనీ వేళ నీ అంతు చూస్తాను నేనే తలచుకుంటే ప్రపంచంలో ఎవ్వరు నిన్ను రక్షించలేరు! అందువల్ల పాపం రాదు! పుణ్యమే వస్తుంది! అంతే!"

ఆ తరవాత అమ్మ మాతో ఇలా గన్నారు.

"ఠాకూరు నన్నెన్నడు ఏ విధంగాను చిన్న బుచ్చుతూకూడా మాట్లాలేదు. అటువంటి మహనీయవ్యక్తిని వివాహం చేసుకున్నాను నేను! అటువంటి వ్యక్తి నా పెనిమిటి! దక్షిణేశ్వరంలో నే నొకనాడు ఆయన గదిలోకి భోజనం తీసుకుని వెళ్లాను! ఆ పైన తిరిగి వస్తూంటే నేను లక్ష్మి ననుకుని 'నీవు వెళ్లిపోయేటప్పుడు తలుపువేసి వెళ్లవే!' అని ఏకవచనంతో సంబోధిస్తూ ఆదేశించారు.

'అలాగే తలుపువేసి వెడతాను.' అని నేను సమాధానం చెప్పాను. నా మాట గుర్తుపట్టినపిమ్మట ఆయన ఎంతయినా నొచ్చుకున్నారు. 'అయ్యో! నీవా లక్ష్మివని భ్రమ పడ్డాను. నీతో అలాగ మాట్లాడినందుకు, దయచేసి మరోలాగనుకోకు!' అన్నారు. ఆ మరునాడుకూడా నేనున్న గదికి వచ్చి, గుమ్మంలో నిలబడి, ఎంతో ఆప్యాయంగా పిలిచి "నీతో అంత మోటుగా ప్రసంగించినందుకు నిన్న రాత్రి అంతా నా కొక్క కును కయినా పట్టలేదు! నేను అలాగ ఎలా మాట్లాడగలిగానని రాత్రి తెల్లవార్లు ఆశ్చర్య పడుతూనే ఉన్నాను." అన్నారు.

"అటువంటిదానిని నన్ను ఈ రాధు రాత్రింబగళ్లు ఎలాగ తిట్టిపోస్తూందో చూడు!"

జయరాంబాటి. మాతృదేవి పురాతన గృహము 8, జూన్, 1913.

డాక్టరు దుర్గాపాదఘోషు, సురేంద్రనాథ భౌమికు, ఇద్దరు కలిసి ఇక్కడికి వచ్చారు. ఈ వేళ సాయంత్రం తిరిగి వెళ్లిపోతున్నారు.

ఆ ఇద్దరు పొద్దున్నే స్నానాలు ముగించుకుని మాతృదేవిని సందర్శించి నమస్కరించారు. అమ్మ ఆ ఇరువురి శిరస్సులమీద హస్తం ఉంచి, ఆశీర్వదించి, విశ్రమించవలసిందని ఆదేశించింది. రవంతసేపు ప్రసంగం జరిగిన తరవాత, సురేన్ బాబు ఆమె నిలాగ ప్రశ్నించారు.

"అమ్మా, నే నెప్పుడు శ్రీ రామకృష్ణుల నర్చించినా ఒక సమస్య ఎదురవుతూంది. ఒక వ్యక్తి ఇష్టదైవతము, శ్రీ రామకృష్ణులు ఒకరే అనుకుందాము. మాతృస్వరూపిణి అయిన ఇష్టదైవతానికి ఆ భక్తుడు ఆరాధన కొనసాగిస్తున్నాడనుకుందాము. ఆ సమయంలో ఆ ఇష్టదైవత మహిళా మూర్తిని ఠాకూరు స్వరూపంలో ఆరాధించడం కొంత ఇబ్బంది కలిగిస్తూంది. పూజ ముగించే సమయంలో ఠాకూరును మహిళగా భావించి నమస్కరించవలసి వస్తూంది. ఇదే నా కెదురయిన ఇబ్బంది."

దానిమీద అమ్మ చిరునగవు చిందించి అన్నారు.

-సశేషం

ఓంకార ప్రాశస్త్యము

సుబ్బరాయుడు

సర్వ వేదమంత్రములకు ఓంకారము మకుటాయమానము. సర్వ ప్రాణులను పరమాత్మ యందు చేర్చు సాధనముకాన దీనిని ప్రణవ మనియు వ్యవహరింతురు. పునాదులు లేని కట్టడములవలె ప్రణవములేని మంత్రముగూడ దుర్బలమే. ప్రతి మంత్రము ప్రణవాక్షరముతోనే ప్రారంభమగును. ఉదా:—ఓం నమో నారాయణాయ, ఓం నమశ్శివాయ - ఇత్యాదులు. అక్షరోచ్చారణవల్ల నేర్పడు ధ్వనినిబట్టి దీనిని ''శబ్దబ్రహ్మము లేక నాదబ్రహ్మము'' అనియు అక్షరమునే ప్రధానముగ తీసికొని ''అక్షర పరబ్రహ్మ''మనియు పిలుతురు. క్షరము అనగా నశించునది యని యర్థము. నశించనిది అక్షరము. నశింపులేనివాడు భగవంతుడు. అనగా భగవంతుడు అక్షరరూపుడు. నాశములేని పరబ్రహ్మనుగూర్చి బోధించు భగవద్గీతలోని యెనిమిదవ అధ్యాయమునకు శ్రీ కృష్ణపరమాత్మయే అక్షర పరబ్రహ్మ యోగమని నామకరణము గావించిరి. ''ఓమిత్యే కాక్షరంబ్రహ్మ'' యను వేదసూక్తి యును ప్రణవప్రభావమునే చాటి చెప్పుచున్నది.

ఓ మిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ వ్యాహరన్ మామనుస్మరన్
యః ప్రయాతి త్యజన్దేహం స యాతి పరమాంగతిమ్.

బ్రహ్మవాచకమగు ''ఓం'' అను ఒక్క అక్షరమును ఉచ్చరించుచు నన్ను గురించి ధ్యానించుచు, ఎవడు శరీరమును విడచునో అతడు మోక్షమును పొందును'' అని గీతలో శ్రీ కృష్ణపరమాత్మయే చెప్పియున్నాడు. దీనినిబట్టి ప్రణవము మంత్రములకు మకుటమగు మంత్రమనియే స్పష్టమగుచున్నది.

అకారం బ్రహ్మరూపం చ ఉకారం విష్ణురూపకం
మకారం రుద్రరూపం చ త్రిమూర్తి ప్రణవాత్మకం.

అ, ఉ, మ అను మూడక్షరముల సమన్వయమే ఓంకారము. ఈ మూడక్షరములును సృష్టి, స్థితి, లయకారులగు బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వర రూపములు. ఓంకారమే త్రిమూర్తి స్వరూపమని విశదమగుచున్నది.

భృకుటి, నాసికాగ్రము మొదలైనవానిపై మనస్సును నిలిపి చేయబడు ధ్యానముకంటెను శివలింగము, సాలగ్రామము, దేవాలయములందు ప్రతిష్ఠించి యుండబడు దేవతామూర్తులపై మనస్సును స్థిరీకరించి చేయబడు ధ్యానము కంటెను, ఓం అను అక్షరముపైన మనస్సును స్థిరపఱచి చేయబడు ధ్యానము ఉత్తమోత్తమము.

ప్రపంచములో జీవించియున్న సర్వప్రాణుల స్థితి నాలుగు విధములు. అకారరూపస్థితియగు జాగ్రదావస్థ, ఉకారరూపస్థితియగు స్వప్నావస్థ, మకారరూపస్థితియగు నిద్రావస్థ, అర్థమాత్రారూపస్థితియగు తురీయావస్థయని నాలుగువిధములు. ఒక్కొక్క మాత్రయు భిన్నమాత్రలతో లయస్థితి పొందును. అకారము ఉకారములోను, ఉకారము మకారములోను, మకారము అర్థమాత్రయందును లయించును. కాన అర్థమాత్రయందు మకారము, మకారమందు ఉకారము, ఉకారమునందు అకారమును కలుగును. ఇవి యన్నియు స్వయం ప్రకాశితములు. వీటిపైననే ధ్యానము నిలుపవలెను.

ఏతద్ధ్యేవాక్షరం బ్రహ్మ ఏతద్ధ్యేవాక్షరం పరం
ఏతద్ధ్యేవాక్షరం జ్ఞాత్వా యో యదిచ్ఛతి తస్య తత్.

ఓంకారమే బ్రహ్మము, ఓంకారమే పరమపదము. ఓంకార బ్రహ్మోపాసకులకు ఏ కోరికలు కలిగినను వానిని వారు పొందెదరు.

ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ ధ్యేయం సర్వ ముముక్షుభి
పృథివ్యగ్నిశ్చ ఋగ్వేదో భూరిత్యేవ పితామహః
అకారేతు లయం ప్రాప్తే ప్రథమే ప్రణవాంశకే.

ప్రణవాక్షరుడైన బ్రహ్మము మోక్షము కోరువారిచే ధ్యానింపదగినది. అగ్ని, ఋగ్వేదము, భూలోకము, బ్రహ్మ అకారరూపమగు ప్రథమ మాత్రయందు కలవు.

అంతరిక్షం యజుర్వాయుర్భువో విష్ణుర్జనార్దనః
ఉకారేతు లయంప్రాప్తే ద్వితీయే ప్రణవాంశకే.

అంతరిక్షము, యజుర్వేదము, వాయువు, భువర్లోకము, విష్ణువు, ప్రణవాంశముయొక్క ద్వితీయ పాదమగు ఉకారమున గలవు.

ద్యౌపి సూర్యః సామవేదశ్చ స్వరిత్యేవమహేశ్వరః
మకారేతు లయంప్రాప్తే తృతీయే ప్రణవాంశకే.

ప్రణవాక్షరముయొక్క మూడవ పాదమగు మకారములో ద్యులోకమును, సూర్యుడును, సామవేదమును స్వర్గలోకమును మహేశ్వరుడును గోచరింతురు.

ఓంకార ప్రభవాదేవా ఓంకార ప్రభవాః స్వరాః
ఓంకార ప్రభవం సర్వం త్రైలోక్యం సచరాచరమ్.

ఓంకారమునుండి బ్రహ్మాది దేవతలు, స్వరములతో కూడిన సమస్తవేదములు కలిగినవి. చరాచరాత్మకమగు ఈ మూడులోకములు ఓంకారమునుండి పుట్టినవే.

అవాచ్యం ప్రణవస్యార్థం యస్తంవేద సవేదవిత్
ఓంకార ప్రభవో విష్ణుః త్రినేత్రో వచసాంపతిః

ప్రణవార్థమును తెలిసికొనినవాడే వేదవిదుడు. త్రిమూర్తులు ఓంకారమునుండి పుట్టినవారే.

సకృదుచ్చరితమాత్ర ఊర్ధ్వమున్నామ యతీతోఽంకారకః.

ఒక్క పర్యాయము ప్రణవము నుచ్చరించిన మోక్షమునందించునదిగాన ఓంకార మనబడును.

"ఓంకారం సర్వ మంత్రాణాం ఉత్తమః పరికీర్తితః"

ఓంకారము సప్తకోటి మహా మంత్రములలో ఉత్తమోత్తమమైనదని సూత సంహితలో చెప్పబడినది.

"సర్వేషామేవ మంత్రాణాం ప్రణవః ప్రాణముచ్యతే"

సర్వ మంత్రములకు ప్రణవము ప్రాణము వంటిది.

శంకరాచార్యులకు శక్తియందు పూర్ణ విశ్వాసము కలదు. ఆయన ఆమెనుగూర్చి ఎన్నియో స్తోత్రములు రచియించియున్నాడు. నీకీకథ తెలియునా? శంకరు డొకనాడు గంగాస్నానముచేసి, తిరిగివచ్చుచుండెను. అప్పటికి ఆయనకు శక్తియందంతగా విశ్వాసము లేదు. శక్తి యొక వృద్ధస్త్రీరూపమున అతనిమార్గమున కడ్డుగా పరుండియుండి, తన దుఃస్థితి నతనితో చెప్పుకొనెను. శంకరుడు ఆమెను తాకెను. వెంటనే అతనిలోగల ప్రభావమంతయు అదృశ్యమయ్యెను. అప్పుడతడు ఆమె శక్తియగుట గ్రహించి, ఆమెను స్తోత్రరూపముగా సంకీర్తింపనారంభించెను. అదియే 'ఆనందలహరి' కి మూలము. ఆ స్తోత్రముచే ఆమెను సంతుష్టిపఱచి, తన ప్రభావము తిరిగి పొందెను. స్తోత్రములన్నిటిలో మహిమ్నస్తోత్రము అత్యుత్తమమైనది. హరిద్వార్‌లో నున్నప్పుడు నేను దానిని అనుదినము పఠించుచుండువాడను. పుష్పదంతుడను నొక గంధర్వుడు శివనిర్మాల్యములగు పుష్పములను త్రొక్కి వాయుగమనశక్తిని కోల్పోయెను. అందుపై నతడు శివమహిమ్నస్తోత్రమును రచించి సంకీర్తింపగా, మరల అతనికి ఆ శక్తివచ్చెను. అది అత్యద్భుతమగు స్తోత్రము.

—తురీయానందస్వామి.

ప్రహ్లాద కథాతత్త్వ విచారము

ధూళిపాళ శ్రీరామమూర్తి.

ధర్మరాజునకు సందేహము తీరినది. కాని యిప్పుడు ఆ కథ యెట్లు జరిగినదో తెలిసికొన వలయునని కుతూహలము కలిగినది. ఆయన నారదు నడిగినాడు. "స్వామీ! మీరు చెప్పిన రెండు విషయములు నాకన్వయమగుట లేదు. హిరణ్యకశిపునకు ప్రహ్లాదుడు పుత్రుడుగదా! అంతేకాక మహాత్ముడుగూడ గదా! అతని యందు తండ్రికి విద్వేషమెట్లు? మరి యీ ప్రహ్లాదుడు దైత్యుడుగదా! ఆయనకు భగవద్భక్తి యెట్లు? ఈ కథ నాకు తేటపడునట్లు చెప్పుడు.

నారదుడు హిరణ్యకశిపుని వృత్తాంతము నిట్లు చెప్పెను. "హిరణ్యాక్షుని వరాహరూపమున విష్ణుమూర్తి వధించినమాట విని హిరణ్యకశిపునకు చాలా కోపము వచ్చినది. అతడు దైత్యదానవ నాయకులను త్రిమూర్థం త్ర్యక్ష శంబర శతబాహు హయగ్రీవ నముచి పాక విప్రచిత్త్యాదులను పిలిపించి సభజేసి 'దేవతలు విష్ణుమూర్తిచేత నా తమ్ముని జంపించినారు. వాడు మాయా వరాహరూపమున వచ్చి యీ పని జేసెను. వానిని పట్టుకొని ఈ శూలముతో మెడ నరికి వాని రక్తముతో నా తమ్మునికి తర్పణము జేసి దుఃఖము మడిగెదను. వాడు చాలా కపటశత్రువు. ముందు వానిని జంపవలెను. అపుడు చెట్టు నిర్మూలమైన తరువాత కొమ్మ లెండిపోయినట్లు, దేవతలు నశింతురు. కాబట్టి మీరు భూలోకమునకు బోయి తపోయజ్ఞ స్వాధ్యాయ వ్రత దాన నిరతులగువారిని హింసింపుడు. వారిని హింసించిన కాని యీ విష్ణువు బయటపడడు. బ్రాహ్మణులు, గోవులు, వేదములు, వర్ణాశ్రమాచారములు కల చోటులకు బోయి యీ ప్రదేశములను కాల్చుడు, భగ్నముచేయుడు. విష్ణువు యజ్ఞములందు ధర్మములందుండును. దేవర్షి పితృభూతములకు ధర్మమునకు విష్ణువుగతి.' అని చెప్పెను.

"రాజాజ్ఞబొంది యీ రాక్షసులందరు పురములు, గ్రామములు, ఉద్యానములు, క్షేత్రారామములు, ఆశ్రమములు, కర్షకుల పల్లెలు, కొండలోయలయందున్న గ్రామములు, గొల్లపల్లెలు, పట్టణములు మొదలైనవాని నన్నింటిని కాల్చిరి. సేతువులను (ఆనకట్టలను), ప్రాకారములను, గోపురములను పలుగులతో పగులగొట్టిరి. వృక్షములను గొడ్డళ్ళతో నరికి, ప్రజాగృహములను మండుచున్న కొరవులతో గాల్చిరి. వీరి యాగడములు చూచి దేవత లందరు స్వర్గమును వదలి కంటికి కన్పించకుండ తోచిన చక్కులకు పారిపోయి దాగికొనిరి.

"హిరణ్యకశిపుడు వారి కాజ్ఞ పెట్టిన తరువాత, తమ్మునికి తిలోదకాదుల నిచ్చి వారి కుమారులైన శకుని శంబర ధార్ష్టి భూత సంతాపన వృక కాలనభ మహానాభ హరిశ్మశ్రు మదోత్కచులను వారిని, వారి తల్లి వృషద్భానువును, తన తల్లియైన దితిని పిలిచి వారి ననునయించుచు నిట్లు చెప్పెను. 'మీ రందరూ మహావీరుడైన హిరణ్యాక్షుని గురించి శోకింపవద్దు. శూరుడైనవానిని యుద్ధమునందు మరణము కోరదగినది. అంతకంటె ఉత్తమమైన చావులేదు. కావున వారికొరకై శోకింప నక్కరలేదు.'

'కాదయ్యా అతనిని గురించి మాకు శోకము లేదు. అతడు మమ్ము వదలిపోయెనని వాని విరహము నోర్వలేక చింతించుచున్నా మందురా, అప్పుడును చింతింపవలసినది లేదు.

చూడండి, ఈ ప్రాణికోటి, చలిపందిరి యందువలె ఈ సంసారమునందు కలియుచు విడిపోవు చుండును. కలియుటకుగాని, విడిపోవుటకుగాని వారు స్వతంత్రులుగారు. దానికి దైవము కారణము. ఆ దైవము వారి వారి జన్మాంతర కర్మఫలము నొసంగునట్టిది. కాబట్టి లోక దృష్టితో చూచినను విచారింపదగదు మరి తత్వదృష్టితో విచారించినచో శోకమునకు తావెక్కడిది? ఈ కన్పించు కార్యకారణ ప్రపంచమంతయు మిథ్య. వట్టి ఇంద్రజాలము.

'ఆత్మ యొక్కటియే సత్యమైనది. అది నిత్యము, అవ్యయము, శుద్ధము, సర్వగతము, సర్వజ్ఞము, పరమును. నిత్యము కావున దానికి మృత్యువులేదు. అవ్యయము కావున దానికి తరుగులేదు. శుద్ధము కావున దానికి మాలిన్య మంటదు. సర్వగతము కావున దానికి తెలియ కుండుట లేదు. ఎందుచేతనన అది దేహాదుల కంటె వ్యతిరిక్తముగా నుండునట్టిది. కాబట్టి అట్టిదానిని మృతుడని, కృశుడని, మలినుడని, వియుక్తుడని, అజ్ఞుడని శోకింపరాదు. ఇట్టి యాత్మకు సంసారమెట్లు కలిగినదని యడుగుదురా, చెప్పెదను వినుడు.'

'ఈ సంసారము ఆత్మకు ఉపాధిభూతమైన లింగశరీరముయొక్క ధర్మము ఈ లింగశరీర మునకు కారణము అవిద్య అవిద్య యాత్మకు ఆవరణముగానుండి లింగశరీరమును సృష్టించినది. కావున నిదియంతయు అవిద్యాకార్యము. నీటిలో చెట్లు ప్రతిఫలించినవి. ఆ నీరు కదలుచున్నదనుకొనుడు. ఆ ప్రతిబింబించిన చెట్లు కూడా కదలుచున్నట్లు కన్పించును. ఈ ప్రతి బింబిత వృక్షములకు ఉపాధి యా నీరు. దాని ధర్మము కదలుట. అది చెట్లకు సంక్రమించినది. అట్లే ఆత్మ అవిద్యా కార్యమైన సూక్ష్మ శరీరమున (లింగశరీరమున) ప్రతిబింబించినది. లింగ శరీరధర్మమైన సంసారము ఈ యాత్మ ప్రతి బింబమునకు సంక్రమించినది.'

ఆత్మ స్థిరమైనను, నిర్వికారమైనను, మనస్సుయొక్క ధర్మమైన సంసారమును తాను పొందుచున్నట్టు కన్పించుచున్నది. ఈ కలవర మంతయు మనస్సుకు సంబంధించినదే. గుణములచేత అనగా సత్త్వరజస్తమస్సులచేత ఈ కలవరము మనస్సునందు కలిగింపబడును. ఈ వైకల్యమును ఈ కలవరమును పరిపూర్ణుడైన యాత్మయందారోపించుకొని జనులు దుఃఖింతురు. ప్రియవియోగము, అప్రియ యోగము, కర్మ, సంసారము, జన్మము, మరణము, శోకము, అవివేకము, చింత, వివేకము, స్మరింపకుండుట ఇవంతయు ఆత్మకు లక్షణము గాదు. దానికి వ్యతిరేకమైన సంసారలక్షణము. అనగా ఇది తన లక్షణముగాదు. దేహాలక్షణము. ఆ దేహాభిమానమువలన దేహమునే తానుకొనుటవలన తనయందు ఈ సంసార మంతయు నారోపించుకొని దుఃఖించుట.'

"ఏష ఆత్మ విపర్యా సోహ్యలింగే లింగభావనా'

శరీరముకాని యాత్మయందు శరీర భావనయే యాత్మ విపర్యాసము. దాని లక్షణమైన సచ్చిదానందమును మరగుపరచి శరీర లక్షణమైన సుఖదుఃఖ రూపసంసారము నారోపించుట. ఈ విషయము మీకు చక్కగా తెలియుటకు పురాతనమైన యొక యితిహాసమును చెప్పెదను వినుడు.

'ఉసీనరములను జనపదములు గలవు. వానికి సుయజ్ఞడనువాడు రాజు. అతడు యుద్ధములో శత్రువులవలన చంపబడెను. యుద్ధభూమికిపోయి రక్తపుమడుగునందు పడియున్న అతనిని చూచి, అతని భార్యలు భర్తృవిరహమును భరించలేక అతని చుట్టునుచేరి మిక్కిలి కరుణముగా విలపించుచుండిరి. అతని శరీరమును కొనిపోయి

దహనాదిక్రియలు చేయుటకైనను వారంగీకరింపలేదు. సూర్యుడస్తమించినాడు. వారి పరిదేవనమంతయు విని యముడు బాలవేషముతోవచ్చి వారితో నిట్లనెను. "బాలా! వీరింత వయోవృద్ధులు. లోకగతిని చూచుచు ... ... వీరికీ విమోహమేమి? ఎక్కడినుండి వచ్చెనో యక్కడకు పోయిన మనుష్యుని గురించి వ్యర్థముగ శోకించుచున్నారు. వానితోపాటు వీరికిని మరణధర్మము సమానమే గదా. చిన్నప్పుడే తల్లిదండ్రులు మమ్ము వదిలిపెట్టినను మేము దానికి బాధ పడుటలేదు. మేము చాలా ధన్యులము. దుర్బలులమైనను తోడేళ్ళు మొదలైన క్రూర జంతువులనోట బడకయుంటిమి. గర్భములో నుండగా నెవడు రక్షించెనో వాడే మాకు రక్షకుడు. ఆ పరమేశ్వరుడు, స్వేచ్ఛగా నీ విశ్వమును సృజించును. రక్షించును. నాశనము చేయును. ఆయన ఈ చరాచర ప్రపంచమునకంతకు నియామకుడు. దీనిని సంహరించుటకు, పాలించుటకును సమర్థుడు. దుర్బలులమైన మనమందర మాయనకు ఆటపావులవంటి వారము. త్రోవలో జారిపోయిన వస్తువు ఈశ్వర రక్షితమై యట్లే యుండును. ఆయన యుపేక్షించెనా గృహమందున్నది కూడా వినష్టమగును అడవిలో నివసించు అనాథులు కూడా ఆయన కటాక్షమువలన జీవింతురు. ఆయన యాగ్రహించెనె గృహమునందెంత చక్కగా మనము రక్షించినను వాడు జీవింపడు."

సశేషము

చిత్తశాంతి I

ప్రభాకర్

చిత్తశాంతిని సకల మానవులూ కాంక్షిస్తారు. మానవులలో జాతిభేదం మతభేదం వర్ణభేదం వృత్తిభేదం రుచిభేదం ఆచారభేదం అభిప్రాయభేదం విశ్వాసభేదం లక్ష్యభేదం – ఇట్టి భేదాలు ఎన్ని ఉన్నా, చిత్తశాంతిని అభిలషించడంలో ఎట్టి భేదమూ లేదు. ఐనా, ఆశ్చర్యమేమంటే, చిత్తశాంతిని కోరువారి సంఖ్య ఎంత ఎక్కువో దానిని పడయగాంచే వారిసంఖ్య అంత తక్కువ. అంతేకాదు, పెక్కు దేశాలలో, అభివృద్ధిగాంచినవనిపించుకొన్న దేశాలలో, మానసికవ్యథ లనుభవించువారి సంఖ్య నానాటికీ హెచ్చౌతూఉన్నది. బ్రతికి నన్నినాళ్ళు మానముతో మనోవ్యథలనుభవించువారు ఎందఱో! అనేకులకు కావలసినంత సిరిసంపద లున్నప్పటికిని భోగములు మీఱి యున్నప్పటికిని చిత్తశాంతి ఉండదు. వారు శాంతిని అన్వేషిస్తూ ఈ ఉత్సుకతాగ్రం నుండి ఆ ఉత్సుకతాగ్రానికీ దానినుండి దీనికి ఆవేశంతో మాఱుతుంటారు కాని, ఆ యన్వేషణకు ముందుండిన విషాదమును మించిన విషాదమే వారికి తదనంతరమున్నా కలుగుతూఉన్నది: వారు బాగానే భోంచేస్తారు కాని వారికి మంచి నిద్ర పట్టదు. వెలపొడుగు దుస్తులు ధరిస్తారు కాని మనస్సేమో సదా కుములుతూనే ఉంటుంది. శాంతిలేదు, నెమ్మదిలేదు, మనస్సంతాపము సదా సాగుతూనే ఉంటుంది. ఒక్కొక్కప్పుడు ఆ మనోవ్యథలు పైకి తీవ్రములై అగపడక పోవచ్చు నులు చేసుకుంటూ, మిత్రులతో కలుస్తూ గుళ్ళకు పోతూ, సాంఘిక కార్యక్రమాలలో పాల్గొంటూ ఉంటారు. కాని లోలోన మెల్లగా రగులు నిప్పువలె మనస్సులో సంతాపం ఎక్క

తెంపులేక ఉంటుంటుంది. ఇంత సంతాపమూ అనావశ్యకం నిష్ప్రయోజనం అవివేకం. జీవిత ప్రయోజనములు బడయ తోడ్పడేది ప్రశాంతమైన మనస్సొక్కటే.

దేహానికి పెద్దవ్యాధులు దాపురిస్తే ఘన వైద్యులను ఆశ్రయించక తప్పదు. కాని మామూలు సమయాలలో దేహారోగ్యం కాపాడుకునే విధానాలు మన సొంతానికి తెలిసి ఉండాలి. అదేవిధంగా మనస్సుకు కూడా పెద్ద వ్యాధులు వస్తే దాన్ని చక్కజేయగల నిష్ణాతులను ఆశ్రయించాలి. మామూలు సమయాల్లో మనః [illegible] కాపాడుకొను విధానాలు మనకే తెలిసిఉండాలి. సదా చిక్కులు పెరుగుచుండు కాలమిది. కావున ఈ కాలంలో చిత్తారోగ్యమును కాపాడుకోవడం మఱెంత ముఖ్యం. దీనిని మనం జీవిత ప్రథమదశలోనే అలవఱచుకోవాలి. వేళ్ళూనిన తర్వాత మనోవ్యథలని సరిపఱచడం సుకరంకాదు.

స్థూలంగా చెప్పాలంటే చిత్తశాంతి సాధించుటకు రెండు దారులున్నాయి – ఒకటి మనస్తత్త్వ శాస్త్ర చోదితమైన విధానం, మఱొకటి వైదికవిధానం. మనస్తత్త్వశాస్త్ర చోదిత విధానంలో మనస్సే సాధనం, దానిని చక్కగా గుర్తించి శాంతిసాధకమైన రీతిలో దానిని వినియోగించుకోవాలి. వైదికవిధానంలో కొన్ని సాధనలున్నాయి, వానిని అభ్యసిస్తే శాంతి సిద్ధిస్తుంది. ఈ రెండు విధానాలున్నూ అమోఘములని నిరూపితములైనవే. కాబట్టి ఈ రెంటిలో ఏ ఒక్కటైనా చిత్తశాంతిని సమకూర్చి తీఱుతుంది.

మనస్తత్త్వశాస్త్ర బోధితవిధానము

పతంజలి నేర్పిన మనస్తత్త్వ శాస్త్రరీతిలో చూదాం. అతని శోధన హిందు సంప్రదాయానుసారం కట్టకడకు ఆత్మయొద్దకే మనలను తీసుకుపోతుంది. మనస్సును నిర్వచింపజాలం. మనస్సును నిర్వచింప బూనుకుంటే అందు మనకు వినియుక్తమగు సాధనము మనస్సే. శాంతిని అలవఱచుకోవడం అనేది మనఃకార్యం. శాంతిని చెడగొట్టునది యూ మనస్సే. మనస్సు సూక్ష్మాతిశయం అది మన కంటికి గోచరించకపోయినా. మన నమ్మకాలు నిశ్చయాలు భయములు సంతోషములు బొబ్బిలిగోలలు కోలాహలములు మున్నగునవన్నీ మనస్సువల్ల కలిగేవే. ఆలోచన అనుభూతి సంకల్పం సందేహం ఎఱుక ఇవి అన్నీ వివిధ మనఃకార్యాలే.

మఱికొంచెం లోతుకు దిగుదాం – దిగి చూచినామంటే మనస్సులో మూడు స్థాయిలను గుర్తించగలుగుతాం —— స్మృతికి పైస్థాయి, స్మృతికి క్రిందిస్థాయి, స్మృతిస్థాయి. స్మృతి స్థాయి సామాన్యులకు తెలిసేది కాదు. దాన్ని అందుకోగలిగిన విశిష్ట పురుషుని – వ్యష్టి మనస్సు సమష్టి మనస్సులో భాగమే అనిన్నీ విశుద్ధమైన మనస్సును ఆత్మనుండి వేఱుపఱుప జాలమనిన్నీ స్పష్టమౌతుంది. స్మృతికి క్రింది స్థాయియు సామాన్యులకి తెలిసేదికాదు. ఇండ్లలో ప్రస్తుతోపయోగంలో లేనివస్తువులను భవిష్యత్తున కావలసివచ్చు వస్తువులను వెలుపలికి చూపరాని వస్తువులను పడవేసియుంచు కొట్లు ఉంటాయికదా ఆ కొట్టువంటిదే మనస్సులో స్మృతికి అడుగుస్థాయి. మన మునుపటి తలంపులు పనులు – ఈ పుట్టుకలోనివి మాత్రమే కావు, సకల పూర్వజన్మములవి – ఆ స్మృతి కడుగుస్థాయిలో సంస్కారములుగా ప్రోగుపడిఉంటాయి, స్మృతిస్థాయికెక్కి వెలువడటానికి ఆ సంస్కారాలు సదా ప్రయత్నిస్తూఉంటాయి. మంచివో చెడ్డవో

ఇవే మన కోరికలు ప్రవణతలు గుణాలు లోపాలు. మనసున జొచ్చిన సంగతులు స్మృతిస్థాయినుండి అడుగుస్థాయికి దిగుతూ, అడుగుస్థాయినుండి స్మృతిస్థాయికి ఎక్కుతూ ఉంటాయి. ఆ ప్రవృత్తిని గుర్తించడమే మనకు సాధ్యంకాదు, దాన్ని అదుపులో ఉంచుకోవడాన్ని గూర్చి చెప్పాలా?

హిందువుల మనస్తత్త్వ శాస్త్రానుసారం మనస్సు తమోరజస్సత్త్వములనెడి త్రిగుణాలతో రూపొందింది. ఇవి వరుసగా మృగ - మానవ - దివ్యాంశజనకములు. కాబట్టి ఒక్క మనస్సే మృగమార్గమును మానవ మార్గమును దివ్యమార్గమును బట్టవచ్చు. మానవులలో సుజనులు దుర్జనులును ఉండడానికి దే కారణం. పాపులు పరమ యోగులుగా మార్పొంది అఖండ మనశ్శాంతి పొందడం మనం ప్రత్యక్షంగా చూస్తున్నాము. ఎవని మనస్సు ఎప్పుడు ఏ స్థాయిలో ఉంటుందో తదనుగుణముగా అతని స్వరూప స్వభావాలుంటాయి. వివిధ స్థాయులతోడి మనస్సు ఇంద్రియములు అనేవే సూక్ష్మ దేహం. అందులో జీవుడున్నాడు. సూక్ష్మదేహం స్థూలమైన భౌతిక దేహంలో ఉంది. మనం ధరించే దుస్తులు వేఱు మనం వేఱు, మనం వసించుగృహం వేఱు మనం వేఱు. అట్లే ఆత్మ వేఱు అది ఉన్న దేహం వేఱు. పతంజలి మన మనస్సుకు, సదా కెరటములు పోటెక్కిన తటాకమును ఉపమానంగా చెప్పినాడు. శబ్దాదివిషయములు బాహ్యేంద్రియములకు, బాహ్యేంద్రియములు అంతరింద్రియమునకు, అంతరింద్రియం దేహబద్ధ జీవునకూ కలిగించే సంచలనమే ఆ కెరటాలు, మనోవీచికలు. ఆ సంచలనంవల్ల ఆలోచన అనుభూతి సంకల్పం అనేవి ఏర్పడతాయి. సంచలనం హృదయాని కంటె మెదడు కెక్కువగా కలిగితే, అదే ఆలోచన. మెదడుకంటె హృదయాని కెక్కువ సంచలనం కలిగితే అదే అనుభూతి. మెదడుకు హృదయానికి సమ సంచలనం కలిగితే అదే సంకల్పం.

ఈ మనోవీచికలు అంతరాత్మను సదా మఱుగు పఱుస్తుంటాయి. అంతే కాదు కెరటములు పోటెక్కిన మనస్సే ఆత్మ అనెడి భ్రాంతికూడా కలుగుతుంటుంది. మన సుఖ దుఃఖాలకు కారణం 'మనస్సే జీవాత్మ' అను భ్రాంతి. మన బాధలూ అశాంతీ తొలగాలంటే ఆ భ్రాంతి తొలగాలి, ఆ కెరటాలపోటు అణగాలి. ఈ నిజాన్ని గుర్తించడం మనశ్శాంతి సంపాదనకు తోడ్పడవచ్చు. కాని మనశ్శాంతి భారతీయ మనస్తత్త్వ శాస్త్రపరిజ్ఞానం పైన ఆధారపడిందికాదు. ఏ మనస్తత్త్వ శాస్త్రపరిజ్ఞానం పైనికూడా అది ఆధారపడింది కాదు. మనశ్శాస్త్రపరిజ్ఞానం బొత్తిగా లేకే మనశ్శాంతి పడయగాంచినవారు ఉన్నారు. మనస్తత్త్వ శాస్త్రోపాధ్యాయుగ ఉన్నవారిలో ఎందఱికో మనశ్శాంతి అంటే ఏమో తెలిసిన జాడ కనిపించదు. మనశ్శాంతి ప్రదములగు పనులకు పూనుకోవడం ముఖ్యం. ఆ లాగు పూనుకొని నిర్వహించినవారు ప్రపంచమునం దంతటా మనశ్శాంతి గన్నవారే.

దుర్గాదేవి

గోడా వెంకటేశ్వరరావు

పూర్వకాలమందు మహాబలశాలియు, మహాతేజస్వియునగు దుర్గముడు అను అసురుడు. బ్రహ్మదేవునిగూర్చి తపస్సుచేసి ఆయన వరప్రసాదమువలన నాల్గు వేదములను పొందగల్గెను. ఇతడు మహా బలపరాక్రమశాలియై దేవతలకు సైతము భయంకరుడాయను. కాలక్రమముగా వేదములు దుర్గమునివద్దనే యుండిపోవుటవలన ప్రజలు దురాచారపరులై వేదమందు చెప్పిన యజ్ఞాదులను చేయుట మాని వేసిరి. యజ్ఞాదులు లోకమందు లేకపోవుటచే దేవతలు ఆహారము లేక కృశించిపోయిరి. దానములు, తపస్సులు, యోగములు, యాగములు ఏవియు లేక లోకము నాస్తికవశమైనది. దీనివలన శతవర్షముల అనావృష్టి కల్గి ప్రజలు దుఃఖ పూరితులైరి. ప్రజలందరు ఆకలి దప్పులచే బాధపడసాగిరి. జీవనదులు సైతము నిర్జలములగుటవలన చెట్లు చేమలన్నియు ఎండి భూమిఅంతయు మరుభూమిగ తయారైనది.

ప్రపంచమందలి ప్రజల కష్టములను గాంచి ఓర్వలేక దేవతలందరు త్రిలోక రక్షకియగు పరమేశ్వరిని శరణాగతి పొంది 'తల్లీ! పరమేశ్వరీ; మహామాయా! నీ బిడ్డలందరు బాధపడుచున్నారు. రక్షింపుము, రక్షింపుము. నీవు రక్షించనిచో లోకములన్నియు నశించును. బిడ్డలు అపచారములు చేసినను తల్లులేకదా రక్షించి వారి నాదరింతురు. లోకమందు బిడ్డల యపరాధములను తల్లులు తప్ప వేరెవరు క్షమింతురు? ఓ కరుణాకరీ! అవ్యాజ కరుణామయీ! మమ్మీ విపత్తునుండి రక్షింపుము. నీ కరుణవల్లనే మేము బ్రతుకగలము. దేవతలకు, మానవులకు విపత్తు గల్గినప్పుడెల్ల నీవు అవతరించి కాపాడుచున్నావు. మధుకైటభులను, చండ. ముండ, రక్త, ధూమ్రాక్షులను మహిషాసురుని ఏ విధముగ సంహరించితివో, ఆ విధముగనే దుర్గముని సంహరించి ప్రపంచమును కాపాడుము' – అని అనేక విధములుగ వేడుకొనిరి.

దేవతల ప్రార్థనకు కరుణించి జగన్మాతయగు పరమేశ్వరి అనేక నేత్రములుగల రూపముతో వారిముందు ఆవిర్భవించి తన నాల్గు చేతులయందును, పద్మము, పాశము, ధనుస్సు, కందమూలఫలములు ధరించి, సర్వదా ప్రసన్నమగు ముఖముతో దీనులగు ప్రజలను గాంచి అశ్రువులు గార్చ నారంభించెను. అంతమాత్రముననే లోకమంతయు అఖండముగ వర్షములు కురియ నారంభించెను. ఆమె కన్నీరునుండి ఓషధులు చిగురించెను. ఎండిన నదులు మరల పూర్తి ప్రవాహముగా ప్రవహించుచు సాగరమును జలపూరితము గావించెను. కందమూలముల ననుగ్రహించుటవలన భూమియందు సమృద్ధిగా కందమూల ఫలములు పండ నారంభించెను. దేవతలు, ప్రజలు, పశుపక్ష్యాదులు సంతోషపడిరి. దేవి, దేవతాదులనుచూచి, 'మీ స్తుతికి సంతసించితిని. కావలసిన వరము కోరుకొనుడ' ని ఆనతీయగా దేవతలు 'దుర్గముడు తన స్వాధీనము చేసికొనిన వేదములను మా కిప్పించవలసినద' ని ప్రార్థించిరి. దేవి 'ఏవమస్తు' అని చెప్పి అంతర్హితయైనది.

దేవతలు మహాకోలాహలము చేయుచు పరమేశ్వరిని అమితముగ స్తుతింపుచుండుటను గాంచి దుర్గముడు దేవతల పట్టణమగు స్వర్గమును ఆక్రమించుటకు పయనమాయెను. దేవి ఈ తరుణమును వదలరాదని దుర్గమునికి మును

పే స్వర్గద్వారమును చేరి తన అమితమైన ప్రకాశవంతమగు చక్రమును ధరించి యుద్ధమునకు సన్నద్ధమై యుండెను. దుర్గముడిచ్చట దేవినిగాంచి స్త్రీయే కదా యని నిర్లక్ష్యముగా యుద్ధమునకారంభించెను. దేవదానవులమధ్య ఘోరమగు యుద్ధము ఆరంభమాయెను. దుర్గముడు అతి బలపరాక్రమముతోను, యుద్ధవిద్యాకౌశలముతోను దేవతలను, వారి సైన్యములను ఛిన్నాభిన్నముచేయ నారంభించెను. తన భక్తులగు దేవతలకు కల్గు నాశమును చూచి దేవి సహింపలేక తన దివ్యమూర్తినుండి, కాళీ, భువనేశ్వరి బగళా, భైరవి, ధూమ్రాక్షీ, తారా, త్రిపురసుందరి, మాతంగి, శ్రీవిద్యా యను పది రూపములతో దశశక్తులు ఉద్భవింపజేసి అసురసైన్యమును నాశనము చేయ నారంభించెను.

ఈ దశరూపములనుండి అనేక మాతృగణములు ఉద్భవించెను. వారందరు ఘోరమైన యుద్ధము గావించి అసుర సైన్యమును హతము కావించిరి. పరమేశ్వరి దుర్గముని తన శూలముతో చంపి అతనివద్దనున్న వేదములను దేవతలకు అనుగ్రహించెను.

దేవతలు పరమానంద భరితులై పరమేశ్వరికి అనేక సాష్టాంగ నమస్కారములు చేసి వేనోళ్ళ కొనియాడసాగిరి. వారందరు బ్రహ్మదేవుని ముందుంచుకొని పరమేశ్వరిని స్తుతింప సాగిరి. 'ఓ పరమేశ్వరీ! జయము. జయము. ప్రాణదాయీ! అనేక నమస్కారములు. అనేక నేత్రములు గలదానవై మమ్మనుగ్రహించితివి గాన నీవు శతాక్షివి. శాకములను చేతిలో ఉంచుకొన్నందువలన నీవు శాకంబరివి. త్రిభువనములను అసురులనుండి కాపాడితివి గాన భువనేశ్వరివి. అసురులను నిప్పులు గ్రక్కు ఉగ్రనేత్రముతో నాశనము చేయుట వలన ధూమ్రాక్షివి. భయంకరమగు రాక్షసులను సంహరించితివి గాన భీమాదేవివి. అరుణాసురుడను రాక్షసుని భ్రమరమువలె తిరుగుచు సంహరించితివి కాన భ్రమరాంబవు. సర్వవిద్యలకు, బ్రహ్మవిద్యకును కారణము గాన శ్రీవిద్యవు. మూడు లోకములందును అనుపమమగు సౌందర్యవతి యగుటవలన త్రిపురసుందరివి. మతంగ మహామునిని అనుగ్రహించుటవలన మాతంగివి. నక్షత్రమువలె ప్రకాశించుట వలన తారవు. దుర్గముని సంహరించుట వలనను, భక్తులను దుర్గములనుండి కాపాడుట వలనను దుర్గవని నీకు పేర్లు. నీ యొక్క కారుణ్యమును పరాక్రమములను చెప్పనలవిగాదు. నీవు రాక్షసుల సంహరింపకున్న మేమందరము ఎటుల జీవించి యుందుము? మాకెట్లు సంతోషము చేకూరియుండును? నీ భక్తులగు మమ్ములను సదా కాపాడుచుండుము. ఓ పరమేశ్వరీ. అనేక నమస్కృతులు. నీవు తత్వమస్యాది వేదాంత వాక్యములచే తెలియజేయబడుచున్నావు. మనస్సువలనకూడ చింతింప శక్యము కానిదానవు. నిన్ను స్తోత్రము చేయ అల్పులగు మాకు వీలుకాదు. కావున మమ్ము కాపాడుము. ఏ భక్తుడు నిన్ను దుర్గాదేవిగా స్మరించునో వాని సర్వదుఃఖములను అప్పుడే పోగొట్టుము.' అని ప్రార్థించిరి. ఆ పరమేశ్వరియు దేవతల స్తోత్రమునకు సంతసించి యట్లేనని చెప్పి తిరోహితయ్యెను. ప్రజల దుఃఖములను దుర్గాదేవి పోగొట్టును కావున అందరు దుర్గాదేవిని పూజించి తమ కష్టములను బాపుకొని, సకల సౌఖ్యములను ఇహలోక పరలోక సుఖములను, మోక్షమును పొందుదురు గాక!

దుర్గాత్సంత్రాయతే యస్మాత్ దేవీ దుర్గేతి కథ్యతే ।
ప్రపద్యే శరణం దేవీం దుందుర్గే దురితం హర ॥

రామకృష్ణ మిషన్ - నివేదిక

నవంబరు 19 వ తేదీ రాత్రి సంభవించిన తుఫానువల్లను ఉప్పెనవల్లను కృష్ణా గుంటూరు జిల్లాలలో అపారమైన జననష్టము, ఆస్తినష్టము సంభవించినదని తెలియగానే రాజమండ్రి రామకృష్ణమిషనునుండి స్వామి బోధ స్వరూపానంద బయలుదేరి విజయవాడకువెళ్ళి రామకృష్ణ సేవాసమితి కార్యకర్తలను వెంటబెట్టుకుని ఎక్కువగ నష్టపోయిన అజిత్ సింగ్ నగర్ సందర్శించిరి. సుమారు ముప్పదివేల మంది నివసించే పూరిగుడిసెలలో 70 శాతము నేల మట్టమయినవి. జనులు భోజనమునకు లేక సతమతమగుచుండిరి. కనీసము 2 రోజులకైనను ఆహారదినుసులు వారికి యివ్వవలసియుంటుందని నిశ్చయించి, వెంటనే యింటింటికి వెళ్లి అవసరమైనవారికి కార్డులు పంచిపెట్టి, 23 వ తేదీ 11 గంటలకు సమితి హైస్కూలులో, కుటుంబమునకు 5 కేజీల బియ్యము ¼ కేజి పప్పుదినుసులు చొప్పున 200 కుటుంబములకు 20 బస్తాల బియ్యము 1 బస్తా పప్పులు పంచిపెట్టిరి.

తరువాత స్వామి బోధ స్వరూపానంద గుంటూరు రామకృష్ణ సేవాసమితికి వెళ్లారు.

గుంటూరులో ఎక్కువ దెబ్బతిన్నవి, చుట్టగుంట, నల్లచెరువు ప్రాంతములని తెలుసుకుని చుట్టగుంటకు పోయిరి. బెజవాడలోవలెనే రామకృష్ణమిషను కార్యకర్తలు ఇంటింటికి వెళ్ళి 250 మంది కుటుంబములకు కార్డులు పంచిపెట్టిరి. మరునాడు 20 బస్తాలు బియ్యము 1 బస్తా పప్పుదినుసులు సేకరించి కుటుంబమునకు 5 కేజిల బియ్యము ¼ కేజి పప్పులు చొప్పున నగరంపాలెంలో శ్రీ రామకృష్ణ సమితిలో పంచిపెట్టిరి.

తరువాత నల్లచెరువు ప్రాంతమునకు పోగా ఆ ప్రదేశమంతా జలమయమయి ఉండెను. ఆ జలము తోడించినగాని ఎంత ప్రాణనష్టము ఆస్తి నష్టము సంభవించినది అని అంచనా వేయుటకు కూడా అలవికాకుండెను. ప్రజలు యింజెనులు సంపాదించుకున్నారు కాని నడుపుటకు ఆయిల్ లేకుండెను. వెంటనే రు 700/- వారికిచ్చి నీరు తోడించే యేర్పాటు చేశారు. నల్లచెరువు బాధితులకుగాను 5 బస్తాల బియ్యము ¼ బస్తా పప్పులు రామనామ క్షేత్రమున పూర్వపు విధముగానే పంచిపెట్టుటకు ఏర్పాటు చేశారు.

25-11-77 ఉదయము బాపట్లకు బయలుదేరారు.

అక్కడ, చిల్లర గొల్లపాలంలోఉన్న 176 కుటుంబాలకు బియ్యము పప్పు, ఉప్పు ఇచ్చుటకును; పల్లిపాలెం ముత్తయ్యపాలెం ప్రజలకు భోజనవిషయంలో లోటులేకపోవుటవల్ల వారికి కిరసనాయిలుమాత్రము యిచ్చుటకు నిర్ణయించారు. Social welfare Secretary గారు 11 బస్తాల బియ్యము 2 పీపాల కిరసనాయిలుకు వెంటనే పర్మిట్లు యిచ్చారు. 1 బస్తా పప్పులు ½ బస్తా ఉప్పు బజారులో కొని, సాయంకాలం 5-15 కి 855 ప్రజలకు మనిషికి 1 k g. బియ్యము. 1/8 k.g పప్పులు ¼ k,g ఉప్పు పంచిపెట్టారు. 26-వ తేదీ భీమవారిపాలెం చూచారు. అందరకు కార్డులు ఇచ్చి కుటుంబానికి 5 k g. ల బియ్యము ¼ k.g. పప్పులు చొప్పున 140 కుటుంబాలకు పంచిపెట్టారు.

27-11-77 తేదీ విజయవాడలో మాజీ మంత్రి శ్రీ కె. ఎల్. రావుగారితో దివిసీమ

విషయాలు చర్చించి తరువాత అవనిగడ్డలో కలుసుకొనుటకు నిర్ణయించుకున్నారు. ఆరోజు సాయంకాలము 4 గంటలకు మచిలీపట్టణం చేరుకున్నారు. చుట్టుప్రక్కల ప్రాంతాలలో నిర్వాసులయిన 3,000 ప్రజలు అక్కడ హిందూ కాలేజీలో తలదాచుకున్నారు. వారికి గవర్నమెంటు 2 పూటలా భోజనము, పాలు, బట్టలు ఇస్తున్నారు. వారికి పరుండుటకుగాను 2,000 చాపలు స్వామి పంచిపెట్టారు. మధ్యాహ్నము 12 గంటలకు అవనిగడ్డ చేరుకున్నారు. నిర్ణయించుకున్నట్లు అక్కడ K L. రావుగారిని కలుసుకున్నారు. వారిద్దరు కలసి కోడూరు చేరుకొని, అక్కడ సహాయకేంద్రము స్థాపించుటకు నిశ్చయించారు.

ఈ కోడూరు కేంద్రంనుండి, ఊటగూడెం, గొల్లపాలెం, ద్వారక, ఈరాలి, శ్రీరాంపురం, హంసలదీవి, బాపన్నపాలెం, పాలకాయల తిప్పలలోని 950 కుటుంబములకు చెందిన 3,114 జనులకు సహాయకార్యక్రమము జరిపింప నిశ్చయించారు. డిసెంబరు 11 వ తేదీని వీరందరకు పప్పులు, ఉప్పు, నూనె, చింతపండు, అగ్గిపెట్టెలు, బంగాళాదుంపలు వారమునకు సరిపోవునట్లు పంచిపెట్టిరి. తాటాకు చాపలు, కప్పుకొనుటకు దుప్పట్లు, వంటపాత్రలుకూడా పంచిపెట్టారు. ట్రంకుపెట్టెలు, లాంతర్లు వగయిరా సామానులు యిచ్చుటకు ఏర్పాట్లు జరుగుతున్నాయి. వీరందరకు పునరావాసము కలిగించువరకు ఈ విధముగా ఆహార పదార్థములు పంచుటకు ఏర్పాట్లుచేశారు.

ఇండ్లు కోల్పోయిన కుటుంబాలకు గృహమునకు రు. 5,000/- ఖర్చుతో ఒక వెయ్యి గృహములు నిర్మించియిచ్చుటకు రామకృష్ణ మిషనువారు నిర్ణయించారు. ఈ సహాయకార్యక్రమము నిర్వహిస్తున్న స్వామి బోధస్వరూపానంద గృహనిర్మాణమునకు కావలసిన నిధులకై ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రితో సంప్రదించగా మిషనువారు ప్రజలనుంచి సేకరించిన నిధులకు సమానముగా, ఆంధ్రప్రభుత్వము ద్రవ్యము నిస్తుందని హామీ చేశారు.

రామకృష్ణ మిషనువారు ప్రస్తుతము సహాయ కార్యక్రమము నిర్వహిస్తున్న గ్రామములలో, గృహనిర్మాణమునకు 50 లక్షల రూపాయలు వ్యయం అవుతుంది.

పై విషయములను గ్రహించి బాధిత ప్రజానీకానికి సహాయము చేయువారు విరాళములను పంపించవలసినదిగా ప్రార్థన.

బేలూరు రామకృష్ణ మిషన్ కేంద్ర సంస్థ ర్యవేక్షణక్రింద రామకృష్ణమిషన్ రాజమండ్రి కేంద్రము ఈ సహాయకార్యక్రమము నిర్వహిస్తున్నది.

బేలూరు మఠంనుండి ఇద్దరు ట్రస్టీలు (స్వామి గీతానందజీ మహారాజ్, స్వామి గహనానందజీ మహారాజ్) ఈ మధ్యనే బాధిత ప్రాంతములను పర్యవేక్షించి వెళ్ళిరి.

ఈ బాధిత మానవాళికి చేయు సహాయ కార్యక్రమంలో సహకరించుచున్న వారందరికి మేమెంతయు కృతజ్ఞులము.

స్వామి నందానంద,

రామకృష్ణ మిషన్

వీరభద్రాపురం, రాజమండ్రి

బాలల శారదాదేవి

బి. ఎస్. ఆర్. ఆంజనేయులు

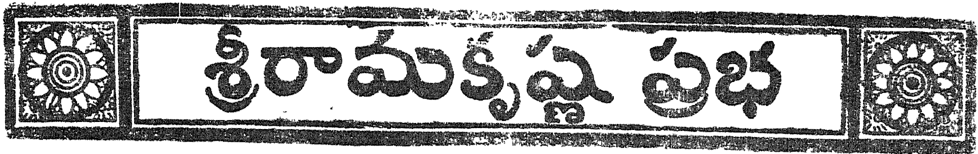
షోడశీ పూజ

రామచంద్రముఖోపాధ్యాయ, శారద, రావటం రామకృష్ణుడు చూచాడు. శారదకు జ్వరం రావటం, అప్పుడు రాత్రికావటంవల్ల ఆదుర్దాపడ్డాడు. తానే స్వయంగా ఆమెకు ప్రక్క పర చాడు. తినటానికి కొన్ని మరమరాలిచ్చాడు. రాత్రింబవళ్లు తానే స్వయంగా సేవచేశాడు. మూడురోజులలో ఆమె ఆరోగ్యం బాగుపడింది. అప్పుడామెను తన తల్లియున్న నహబత్తులో వుండటానికి పంపాడు. ఆమెకూడా కొత్తగా వచ్చిన కోడలిని ఎంతో ప్రేమించింది. కూతురు సుఖంగా ఉండటంచూచి రామచంద్రుడు జయరాంబాటి వెళ్లిపోయినాడు.

శారదకు ఎంతో ఆనందం కలిగింది. ''నాఆరోగ్యంకొరకు యింత ప్రేమ, ఇంత దయ, ఇంత జాగ్రత్త తీసుకున్న ఈయన పిచ్చివాడా? కాదు.'' అని అనుకున్నది. రోజూ ఆయనగదిలోనే పరుండేది. శ్రీ రామకృష్ణదేవుడు అప్పుడు తన మనస్సును పరీక్ష చేసు కున్నాడు. ప్రక్కనే భార్యయున్నా తనమనస్సు నిర్మలంగా వుంది. ఆయన యిలా ప్రార్థిం చాడు. "అమ్మా, నా భార్యమనస్సుకూడా ఎప్పుడూ నిర్మలంగా యుండేటట్లు చూడు.'' కొన్ని రోజులయినతర్వాత శారదలోకూడా కాళికాదేవిని చూడాలనుకున్నాడు.

అది కాళీపూజ రోజు. దానిని ఫలహారిణి కాళీపూజ అంటారు. శారదవచ్చిన రెండు న్నరనెలలకు ఆ పండుగ వచ్చింది. గుళ్లో గొప్పగా పూజ జరుగుతుంది. కాని రామకృష్ణుడు శారదతో ''ఈరాత్రి నాగదిలో కాళీపూజ చేస్తాను. ఎనిమిదిగంటలకు నీవుకూడా వచ్చిచూడు'' అని చెప్పాడు. ఆమె 'సరే' అన్నది. శ్రీరామకృష్ణుడు పూజకు కావలసిన ఏర్పాట్లన్నీ చేశాడు. అమ్మవారికి పీఠం చక్కగా అలంకరించాడు. పూలు, పండ్లు, నైవేద్యానికి మంచి మధుర పదార్థాలు ఏర్పరచాడు. దీపాలు పెట్టాడు. గదిఅంతా ధూపంతో నిండింది. అమ్మవారికి అర్పించ టానికి చీరకూడా తెచ్చాడు. ఆ పీఠానికి ఎదురుగా తాను కూర్చున్నాడు. చెప్పినసమయానికి శారద నెమ్మదిగా తలుపుతీసుకొని వచ్చింది. లోనికిరాగానే ఆమెకు ఒళ్లు తెలియలేదు. అమ్మ వారిపీఠంపై కూర్చోమని రామకృష్ణుడు సంజ్ఞగా చేతితోచూపాడు. ఆమె అలాగే చేసింది. ఆమెకు యిప్పుడు యేమిచేస్తున్నది తెలియటంలేదు. ఆయనకు ఆమె కాళికాదేవిగా కన్పిస్తు న్నది. అందుకే అమ్మవారిని పూజించినట్లు ఆమెను పూజించాడు. పూలమాల వేశాడు. చీర యిచ్చాడు. తనచేతితో నైవేద్యాన్ని ఆమెకు తినిపించాడు. హారతి యిచ్చాడు. తర్వాత దోసిట్లో పూలుపట్టుకొని ఆమె పాదాలమీద వేశాడు. తాను పదమూడుసంవత్సరాలుగా చేసిన తపస్సు ఫలితాన్నంతా శారదాదేవి పాదపద్మాలముందు ధారపోశాడు. సాగిలబడి మ్రొక్కినాడు. ఆ మిగతారాత్రంతా వాళ్లిద్దరూ సమాధిలో ఉండిపోయారు. తెల్లతెల్లవారుచుండగా స్మ వచ్చింది. ఆ దివ్యభావంతో శారదాదేవి నహబత్తుకు వెళ్లిపోయింది.

పుణ్యదినమున షోడశీ పూజచేసి, దేవి దర్శించె శారదా దేవిగాను
శారదా రామకృష్ణులానమయమందు అధివసించిరి గాఢసమాధియందు,

ముప్పదినాలుగవ సంపుటము

1977 జనవరి నుండి 1977 డిసంబరు వరకు

సంపాదకులు :

స్వామి చిద్ఘనానంద

ప్రకాశకులు :

స్వామి చిద్ఘనానంద

శ్రీ రామకృష్ణ మఠము, మైలాపూరు, మద్రాసు - 600004.

అకారాది విషయానుక్రమణిక

సంపాదకులు : శ్రీ చిద్ఘనానందస్వామి

శ్రీ ఎమ్ బాలసుందరంగారిచే ఫ్రీడమ్ ప్రెస్, (మద్రాసు-600 021) న ముద్రింపబడి,

శ్రీ చిద్ఘనానందస్వామిచే శ్రీ రామకృష్ణ మఠము (మద్రాసు–600 004) నుండి ప్రచురింపబడినది